

VAKOK VILÁGA

HB 1646

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZAGOS SZÖVETSEGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZAGOS SZÖVETSEGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLIV. évfolyam
1983 * 3 szám

L. Braille

HENTSCHEL. 1983. II. 3.

Tanácskozás

A párt eszmei-ideológiai tevékenységéről

Országos agitációs, propaganda- és művelődéspolitikai tanácskozást tartottak 1983. január 11–12-én a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának rendezésében — a XII. kerületi pártbizottság székházában. Az értekezlet résztvevői társadalmi-politikai életünk vezető személyiségei, az ideológiai kulturális, a tudományos élet képviselői, írók, újságírók, művészek, a művelődési intézmények vezető munkatársai voltak. A tanácskozás — amelynek elnökségében foglalt helyet Sarlós István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, Szentágothai János, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és Kőpeczi Béla művelődési miniszter is — Óvári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára nyitotta meg. Ezt követően Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára tartott előadást „A párt eszmei-ideológiai tevékenységének néhány időszaki kérdése” címmel.

Aczél György előadásában áttekintette ideológiai munkánk feladatait, egyebek között azt, miként hozhatunk nagyobb mozgást, élénkséget ideológiai-szellemi életünkbe. Szólt arról, hogy az ideológiai munka színvonala gyorsíthatja, de akadályozhatja is társadalmunk rugalmas alkalmazkodó képességének fejlődését, a megújulási készségek kibontakozását.

Teendőink nemzetközi háttérét felvázolva, a nemzetközi politikai viszonyokról szólva hangsúlyozta a fegyverkezési verseny veszélyeit,

összevetve az imperializmus szélsőséges, agresszív köreinek törekvéseit a Szovjetunió és a szocialista országok őszinte békeakaratóival.

Vázolta közgondolkodásunk szocializmusképeinek fő vonásait. Beszélt a szellemi életünket napjainkban is élénken foglalkoztató nemzeti és nemzetiségi kérdésekről, a szocialista demokrácia problémaköréről.

Aczél György előadását vita követte, amelyben felszólaltak többek között: Hajdú János, a televízió „A HÉT” c. műsorának főszerkesztője, Lipkovits Károly, az MSZMP KB Politikai Főiskolájának rektorhelyettese, Malonyay Dezső, a Nemzeti Színház igazgatója, Nyers Rezső, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos tanácsadója, Kiss Kálmán, a Magyar Rádió elnökhelyettese, Vámos Tibor akadémikus, Boldizsár Iván író, Óvári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, Kozma Ferenc, a Minisztertanács Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok titkárságának fősztályvezetője és sokan mások, akik az eszmei-ideológiai munka fontosságát és feladatait hangsúlyozták.

A Központi Bizottság titkára a felszólalásokhoz kapcsolódva rámutatott történelmi utunk reális megítélésének fontosságára. Kiemelte, hogy napjainkban egy ellenséges imperialista világ áll szemben a mai „inkubátor nélkül” született szocialista világunkkal. A harc ideológiai téren, a tömegtájékoztatás eszközeivel is folyik. A burzsoá propaganda gátlástalanul felhasznál minden, a

Szovjetunióval, a szocializmussal szembeni nyilatkozást, bárhonnán is hangozzék el az.

A tanácskozás befejezése alkalmával Aczél György foglalta össze a vitában elhangzottakat. Megállapította, hogy a tanácskozás elérte célját.

Valamilyen formában minden hozzászóló kifejezésre juttatta: egyetért a beszámoló fő mondanivalójával. Emelte az értekezlet színvonalát, hogy együtt tárgyaltak az ideológia, a politika, a gazdaság, a történelem, a társadalom aktuális kérdéseiről.

Aczél György a szocializmus építésének néhány időszaki kérdéséről beszélt, érintve a szociálpolitikát, az oktatást, a szocialista demokrácia fejlesztését éppúgy, mint az ifjúság életét és a kultúra helyzetét.

Felhívta a figyelmet arra, hogy gondjaink enyhítésében nagy szerepe van a művészeteknek, a tömegtájékoztatásnak, hiszen megfelelő közszellemet kell teremteniük problémáink megoldásához.

Feladatunk az egységes fellépés a marxizmussal szemben álló nézetek ellen, és marxista elméleti igényességű viták folytatása az újonnan felvetődő kérdések megválaszolásáért. E kettős feladatot kell egyidejűleg és egymással egységben megoldanunk. Ez ma az ideológiai munka legfontosabb teendője.

Dr. Jászkó László

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk Központi Elnöksége 1983. január 27-én ülést tartott. Jelen voltak: dr. Jáskó László elnök, dr. Bódi István főtítká, Barna Zoltán, Csengeri József, Erhartné dr. Molnár Katalin, Gerdelics Ferenc, dr. Hohl József, Nagy Ernő, Pincvicski György, dr. Szabó Károly, dr. Szél Lajos elnökségi tagok; Kiss Sándor, Lakk István, dr. Molnár Antal elnökségi póttagok, valamint Daru Geróné osztályvezető-helyettes.

Dr. Jáskó László elnök üdvözölte az egybegyűlteket, az első értekezleten újévi jókívánságai mellett, minden elnökségi tagnak jó munkát és jó egészséget kívánt.

Ismertette a napirendet. Az első napirendi pont az elnökség munkatervének megtárgyalása volt, amelyet előre írásban megkaptak az elnökségi tagok. Az anyaghoz dr. Bódi István főtítká szóbeli kiegészítést fűzött és javasolta, hogy az 1982-ben hozott elnökségi határozatokat a második negyedévben vizsgálja meg a testület; Szemerédi István javasolta, hogy erre már az első negyedévben kerüljön sor. Az indítványt elfogadták.

A munkaterv fölött megnyitott vitában többen felszólaltak és javaslatokat tettek. A munkatervet negyedéves részletekre felbontva a testület elfogadta.

A második napirendi pontban az elnökség mellett működő bizottságokat megválasztották; az előadó dr. Bódi István főtítká volt. Bevezetőjében közölte, hogy a lakásügyi bizottság működése megszűnt és a küldöttközgyűlés határozata értelmében ezentűl a Budapesti és Pest megyei Szervezet hatáskörébe tartozik majd az évi öt budapesti lakás elosztása, erre a munkára a megyei szervezet bizottságot jelöl ki. Ezután javaslatokat tett a főtítká a bizottság tagjaira. A továbbiakban megválasztotta a testület a szerkesztő, az üdül-

tetési, a Braille Emlékérem, a segédeszköz, a könyvkijelölő bizottságok tagjait.

A harmadik napirendi pontban bejelentések hangzottak el. Csengeri József elmondta, hogy sikerrel járt a Hajdú-Bihar megyei Szervezet törekvése és a közelmúltban megindulhatott az óvodáskorú vak kisgyermekkel történő szakszerű intenzív foglalkozás. A bejelentést az elnökség örömmel vette tudomásul.

üdültetés, amelyben elsősorban Baryana és Békés megyei sorstársaink vehetnek részt, de a központ is jelölhet ki pihenni kívánó sorstársat.

Dr. Bódi István főtítká tájékoztatta a jelenlevőket, hogy ebben az évben megindul Zalakaroson az kat. Boglárlellén megkezdődött az üdülő tartarozása. Ha a munkálatok a tervek szerint haladnak, akkor a jövő év során az üdültetés elkezdődhet, ha nem is a teljes szezonban. Bejelentette továbbá, hogy a Braille-könyvek másolási díját kb. 30%-kal sikerült felemelni.

A tanácskozás dr. Jáskó László elnök zárszavával ért véget.

Szemerédi István

KITÜNTETÉS

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete Daru Gerónét, szövetségünk központjának osztályvezető-helyettesét díszoklevéllel tüntette ki a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége és a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete együttműködésének elmélyítése és a közös célkitűzések megvalósítása érdekében végzett eredményes munkájáért. Az oklevelet dr. Méhes József a MAGYE elnöke az 1982. december 10-i közgyűlésen nyújtotta át Daru Gerónének.

Gratulálunk!

*Készült dr. Csocsán Lászlóné
szakosztályvezető közlése
alapján*

Megyei szervezeteink életéből

HÍREK SOMOGY MEGYÉBŐL

A megyei szervezet 1982. évi kirándulása

Az utazásokon a tagság sok-sok élmenyvel gazdagodott. A megye területén működő körzeti csoportok ezeken a kirándulásokon szorosabb kapcsolatba kerülnek egymással. A

körzeti csoportoknál szervezett utazásokon részt vettek a patronáló szervezetek, és sokan az öregek napközi otthonaiból, szociális otthonokból vezetők és gondozottak egyaránt. Ezeken a rendezvényeken közelebb kerülnek a vakok és látók egymáshoz.

A Kaposvári Városi és Járási Körzeti Csoport május 20-án Szenna

községbe utazott, a nagyatádi és a siófoki kirándulókkal közösen. Megtekintették a falumúzeumot, majd egy zselicségi erdei séta következett.

Június 5-én a Kaposvári Szociális Otthon lakóival és dolgozóival együtt utaztak Gemencre. Az út során megálltak Decs községben, ahol megnézték a híres Sárközi Tájházat. Megismerkedhettek egy gazdag, színes népviselettel. Az út következő állomása Szekszárd volt. Ott megcsodálták a város nevezetes épületeit. Majd megérkeztek Gemencre, ahol megnézték a Vadászmuzeumot. Ezután kis sétahajókázás következett a Dunán.

Július 17-én Zalakarosra, augusztus 18-án pedig Harkányfürdőre utaztak a kaposvári sorstársak.

A Marcali Körzeti Csoport június 16-án a Csiszta-pusztai gyógyfürdőbe szervezett kirándulást.

A Nagyatádi Körzeti Csoport tagjai is június 16-án utaztak, de ők a zalakarosi gyógyfürdőt keresték fel.

Augusztus 18-án a marcaliak és a nagyatádiak közös kiránduláson vettek részt.

A legtöbb kirándulást Somogyban a Siófoki Körzeti Csoport szervezte. Március 27-én Hévízre utaztak, majd április 23-án Budapestre és a Duna-kanyarba vezettek egy kirándulást.

Június 4–6. között egy háromnapos nyugat-dunántúli kiránduláson vettek részt.

A hagyományos sétahajókázás a Balatonon, Siófoktól Badacsonyig az idén sem maradt el. Erre az utazásra július 19-én került sor. A hajókiránduláson részt vettek a kaposvári, nagyatádi sorstársak, a patronáló szervezetek vezetői és a Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiójának munkatársai, akik felvételeket is készítettek. A megyei szervezet ezúton is köszönetet mond a kirándulásokat segítő szervezeteknek, üzemeknek és brigádoknak.

FENYŐÜNNEPSÉGEK SOMOGYBAN

Az első ünnepség 1982. december 16-án Marcaliban volt. Gellért Ist-

vánné, a körzeti csoport elnöke köszöntötte a megjelent vendégeket és a sorstársakat. Az üdvözlés után a helyi gimnázium és a zeneiskola tanulói elbeszélésekkel, versekkel, zene- és énekszámokkal szórakoztatták a jelenlevőket. Majd a körzeti csoport elnöke kiosztotta az ajándékokat, melyeket a helyi Bórdíszmű Ktsz készített. Ezután a tudósító — a megyei szervezet elnöke — mondott rövid ünnepi beszédet, méltatta a nap jelentőségét, befejezésül köszönetet mondott az ünnepség szervezőinek, a patronáló tanácsi szervezetek képviselőinek, és a szocialista brigádok tagjainak. Az ünnepség végén magnetofonról karácsonyi dalok hangzottak el.

December 18-án Kaposvárott a mozgássérültekkel együtt rendeztek karácsonyi ünnepséget a körzeti csoportoknál. A kaposvári Egészségügyi Szakközépiskola tanulói szavallatokkal, ének- és zeneszámokkal köszöntötték a jelenlevőket. Juhász Imre, a Kaposvári Városi és Járási Körzeti Csoport elnöke köszöntötte a résztvevőket. Ezután Bencze Józsefné klubvezető elszavallta Juhász Imre A karácsonyok c. versét. Majd Esküdt Jánosné, a Városi Tanács Szociálpolitikai Csoportjának előadója üdvözölte a jelenlevőket, és egy borítékot adott át minden sorstársnak, amelyben 700 Ft volt. Egy kis ajándékcsomagot is kapott minden résztvevő tagtárs, amelyet az ÁFÉSZ Jubileum Szocialista Brigádja ajándékozott.

Végezetül a megyei szervezet zenekara szórakoztatta az ünnepség résztvevőit.

Készült Csik Lajos
írásai alapján

HEVES MEGYEI HÍREK

Tudósítónk rövid beszámolót küldött az 1982-es esztendő eseményeiről. Minden hónapban az első csütörtöki napon TIT-előadások hangzottak el. Ezek az ismeretterjesztő rendezvényeinken értékes egészségügyi, helytörténeti és fontos közle-

dési előadások voltak a sorstársak részére. Megemlékeztünk a jelentős évfordulókról.

Június 20-án a síketek és a mozgássérültek szervezetével közösen szerveztünk egy kirándulást a Bükk hegység egyik legszebb részére. Segítségünkre sietett a honvédség is, rossz idő esetére sátrakat kölcsönzött részünkre. A 4-es Volán díjmentesen adta az autóbust számunkra a kiránduláshoz. Ételről és italról az ÁFÉSZ gondoskodott. Vendégeink voltak szövetségünk központjából Szemerédi István szakmai csoportvezető és a nyíregyházi sorstársak, akik műsorral kedveskettek. Megyei szervezetünk kultúracsoportjának zenekara szórakoztatta a kirándulás résztvevőit.

Augusztus 1-én visegrádi kiránduláson voltunk. Budapestre autóbusszal érkeztünk, onnan hajóval mentünk kirándulásunk célpontjáiig. Elményekben gazdag volt ez az út, a sorstársak közül sokan ekkor utaztak először hajón.

December 2-án Mikulásnapot tartottunk, ahol a tagtársakat teával és édességgel várta megyei szervezetünk vezetősége. Az ünnepséget irodánkban tartottuk. Olyan sokan voltak, hogy a helyiség kicsinek bizonyult, de ennek ellenére jól sikerült a rendezvény.

Göblyös István

KARÁCSONYI ÜNNEPSÉG MAKÓN

Csongrád megyei tudósítónktól, Barna Mihálytól kissé megkéssett beszámolót kaptunk, amelyben egy jól sikerült ünnepi rendezvényről írt.

A Csongrád megyei Szervezet Makói Körzeti Csoportja 1982. december 23-án karácsonyi ünnepséget tartott Makón a sorstársak és a városban élő idős emberek részére. A rendezvényen részt vett a városi tanács és a művelődési ház képviselője is. Az ünnepségen a Makói Bartók Béla Zenei Általános Iskola tanulói, valamint néhány sorstárs az alkalomhoz méltó verses, zenés műsorral szere-

peltek. A tudósító méltatta az esemény jelentőségét. Végezetül a résztvevőket megvendégelték.

EGY CIKKSOROZAT ELÉ

Kedves Olvasó!

Sok év óta a körzeti csoportok és megyei szervezetek taggyűlésein visszatérő témaként jelentkeztek a látássérültek foglalkoztatásával kapcsolatos eredmények, még inkább gondok, javaslatok és kritikai észrevételek.

Ugyanezek a gondok tükröződtek a küldöttközgyűlési felszólalásokban is, legutóbb 1982. december 4-én és 5-én.

Ezért, az újonnan választott Rehabilitációs Bizottság a maga számára feladatul tűzte ki, hogy munkatervébe sorolja és rögzítse a foglalkoztatással kapcsolatos legfontosabb feladatokat és megkísérelje azok megoldását. Kéréssel fordultunk ezért a megyei szervezetek elnökségeihez, legyenek segítségünkre abban, hogy közlik velünk a területükön élő sorstársak meglévő és várható igényeit. Ugyanezt kérjük tagtársainktól is. A továbbiakban rendszeresen jelentkező cikksorozat ezeknek az eredményeknek és gondoknak kíván nyilvánosságot adni azért, hogy tagtársaink megismerjék ezeket, módjuk legyen észrevételeiket, javaslataikat szerkesztőségünkhöz eljuttatni.

Valamennyi közérdekű javaslatra a „Vakok Világá”-ban kívánunk válaszolni, az egyéni problémákra is minden esetben írásban fogunk reagálni.

Amennyiben olvasóink érdeklődése azt indokolja, szándékozunk e cikksorozatot — később — önálló rovatá fejleszteni.

Sorozatunkban ismertetni szeretnénk az elért sikereket is, így pl. a célvállalatok eredményeit és terveit, különös tekintettel az ott folyó fejlesztésekre. Foglalkozni kívánunk a bedolgozó hálózat bővítésének lehetőségeivel éppúgy, mint a telefonközpont-kezelők problémáival.

Várjuk véleményüket többek között abban, hogy a technika fejlődésével járó új, modern alközpontok kezelését milyen módon lehet vakok számára alkalmassá tenni. Ugyancsak információkat szeretnénk kapni Önöktől arra vonatkozólag is, hogy a meglévő jogszabályok ellenére hol és milyen gondok jelentkeznek ma is a látássérültek telefonalközpontokban történő elhelyezése kapcsán. Közölni kívánunk minden jogszabályt és jogszabály tervezetet, ami a vakok és látássérültek foglalkoztatásával kapcsolatos.

Napirendre tűzzük sorozatunk keretében a vak értelmiségiek problémáit is. Ismert olvasóink előtt, hogy az új jogszabályok lehetővé teszik a vezetői munkakörök pályázat útján való elnyerését. Ez biztosíthatja tagtársaink részére is, hogy végzettségüknek megfelelő munkaköröket tölthessenek be. Véleményüket várjuk azonban arra vonatkozólag, hogy

mit tehetünk, illetve mit kell tennünk azért, hogy megteremtjük annak a feltételét, hogy tagtársaink valóban eséllyel pályázhassanak ilyen munkakörökre.

Keressük a lehetőséget, és ehhez is várjuk javaslataikat, hogy milyen megoldások vannak a foglalkoztatás bővítésére, új munkakörök felkutatására és elterjesztésére.

Csak néhány gondolatot vázoltam fel annak ismertetésére, hogy mik a Rehabilitációs Bizottság tervei és miben várjuk tagtársaink segítségét.

Úgy ítéljük meg, hogy ha segítenek észrevételeikkel és javaslataikkal, közös munkánk eredményeként még a jelen nehéz gazdasági helyzetben is mód van arra, hogy problémáinkat fokozatosan megoldjuk.

Ezen gondolatok jegyében indítjuk el sorozatunkat, melyhez újlag kérem valamennyi érdekelt tagtársunk segítségét és támogatását.

Dr. Jáksó László

Beszámoló egy segédeszköz-bemutatóról

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének kezdeményezésére 1982. december 9—11-én a bécsi Rath cég (dr. Ernst Rath Elektrische Geräte für Behinderte) látási és mozgásfogyatékosok részére gyártott elektronikus eszközökből bemutatót tartott Budapesten. A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének, a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének és a Mozgáskorlátozottak Egyesületei Országos Szövetségének támogatásával rendezett kiállításnak a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Damjanich utcai épülete adott reprezentatív helyet. A Magyarországon eddig még nem forgalmazott és csak a szakirodalomból ismert eszközök bemutatását mind három napon nagy érdeklődés kísérte.

Christine Arthofer, aki a Rath cég képviselőjében a bemutatókat vezette, elmondta, az eszközök és hasz-

nálatuk ismertetésével az a céljuk, hogy a fogyatékos egyének és a rehabilitációval foglalkozó szervek érdeklődését felkeltsék. Lehetőségeket keresnek, hogy a jövőben hazánkban is beszerezhetőek legyenek a sérült emberek mindennapi életét, iskolai és munkahelyi rehabilitációját nagymértékben segítő elektronikus eszközök.

A VGYSZ is tervezi a Rath cég újabb felkérését, hogy a közeljövőben tagtársai számára szűkebb körű bemutatókat rendezzenek. A vakoknak tervezett készülékeket dr. Max Ott, egy salzburgi cég jogásza mutatta be az érdeklődőknek, hozzáfűzve az eszközök használatával kapcsolatos több éves egyéni tapasztalatait. Max Ott elmondta — a bemutatókat követő beszélgetéseink során —, Ausztriában minden vállalatot rendelet kötelez arra, hogy 25 dolgozó után 1 fogyatékos foglalkoztasson. Így a munkaadónak is érde-

ke, hogy a felvett vak dolgozóját segédeszközzel ellássa, az minél önállóbban és hatékonyabban tudja a rá bízott feladatot ellátni. A bemutató legnagyobb sikerét a Telesensory Systems által gyártott Versa Braille nevű készülék jelentette. Az aktatáska nagyságú, kb. 4,5 kg súlyú elektronikus eszköz a kereskedelmi forgalomban kapható mágnesszalagon tárolja a pontírásban vagy szóban beadott szöveget, információt. Egy kazetta Braille tárolóképesége 400 000 jel, ez kb. 400 oldal pontírásnak felel meg. Utasításra a készülék rendezni tudja a beadott információkat, ami a szótár és lexikon jellegű adattárolásnál óriási előny. A szalagon tárolt információ „visszahívása” történhet pontírásban (egyszerre 20 betűhelyen), illetve hanggal — tehát a készülék magnetofonként is használható. A Versa Braille többféle csatlakoztatást biztosít. Így összekapcsolható síkírással író nyomtatóval, elektromos írógéppel, számítógéppel. Telefoncsatlakozó készülékkel a normális telefonon keresztül két Versa Braille berendezéssel rendelkező személyek egymással „beszélgetni” tud.

A készülék kezelése, a beírt szöveg módosítása, javítása, bővítése, a megfelelő rész kikeresése, kiírása szinte csak pillanatokot vesz igénybe. Hálózatról és telepről is működtethető.

A VersaBraille használata szinte korlátlan lehetőségeket biztosít olyan területeken, ahol nagy mennyiségű pontírásos vagy hangos információra van szükség: iskolai tanulmányok során, valamennyi értelmiségi pályán, az önképzésben stb.

A nyomtatott síkírássú szöveget tapintással érzékelhetővé, olvashatóvá átalakító készülék az Optacon volt a Telesensory Systems itt — használatban — bemutatott másik gyártmánya. Az Optacon, ahogy ezt már e lap hasábjain korábban is írtuk, a síkírás betűit egy 144 pontból álló, ujjbegy nagyságú mezőre képezi le, a megfelelő pontok az olvasott betű formáját tapintással érzékelhető formában „másolják le”. A készülékhez különböző optikai „olvasófejet” használva lehetővé válik a gépírás,

a számítógép-képernyő szövegének vagy a kalkulátor kijelzésének olvasása is.

A Rath cég foglalkozik még Braille kijelzésű kalkulátorok forgalmazásával is.

A résztvevők a gyakorlatban is kipróbálhatták a bemutatott tájékozódást segítő (a hosszú fehér botot nem helyettesítő!) készülékeket is (System Siemens). A készülékek ultrahangot bocsájtanak ki és a visszavert sugarak elemzése után azt vagy hanggal (szemüvegre szerelt fülhallgató segítségével) vagy tapintással érzékelhetővé teszik. Ez utóbbi egy kézi elemlámpa nagyságú szerkezet, amelynek forgórésze hüvelykujjal érzékelhető információkat ad az útirányban elhelyezkedő akadályokról. A bemutatón ennek a készüléknek is nagy sikere volt.

Aliglátók számára a síkírás olvasását lehetővé tevő ún. zárt televíziós rendszerű készülékek Magyarországon is évek óta használatosak. Ezek közül a legújabbat mutatta be most a Rath cég. A Viewscan nevű készülék mindössze egy diplomata-aktatáska nagyságú, 4 kg súlyú, hordozható, feltölthető elemekkel működő eszköz 4—64-szeres nagyítást tud adni a kívánt szövegről egy speciális képernyőn, a szemnek megnyugtató barnás-piros betűkkel sötét háttérrel (illetve tetszés szerint fordítva!). A készülék tervezőinek sikerült kiküszöbölni az eddig ismert tv-olvasókészülékek képernyőinek zavaró vakító fényeit és tükröződéseit.

A háromnapos bemutatósorozatot nagy érdeklődés kísérte, de a készülékek jobb megismerése további, szűkebb körű bemutatás és kipróbálás révén lesz majd lehetséges.

A MAGYE a jövőben is segíti — adott lehetőségein belül — támogatja a segédeszköz-ellátás bővítését, mint a fogyatékosok rehabilitációjának egyik alapvető feltételét.

Dr. Csocsán Lászlóné
a MAGYE Látásfogyatékoságügyi
Szakosztályának vezetője

Nem elég a jóra várni...

E gondolat jegyében alakult meg a Felnőttkori Látássérültek Baráti Köre.

A társaság a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának tanfolyamain végzettkből tevődik össze. A közös gondok, a közös célok, az együtt töltött napok emlékei szorosan fűzik össze egymáshoz ezeket az embereket. Ebből kiindulva született meg az az elhatározás, hogy egy öntevékeny kis csoportot hozzanak létre, amely szövetségünk támogatásával próbáljon cselekedni, s a különböző bajokra megtalálni a gyógyírt.

A VGYOSZ nem zárkózott el, a kezdeményezést jóváhagyta, s ennek eredményeképpen jöhetett létre a Felnőttkori Látássérültek Baráti Köre.

A ma még csak harminc egynéhány sorstársat tömörítő baráti kör tagjai az ország legkülönbözőbb részein élnek és dolgoznak, de ez a kis sziget mindannyiuk számára a valahová tartozást jelenti. Ezért nem meglepő, hogy egy-egy klubösszejevetel alkalmával sokan eljönnek és örvendeznek egymásnak. Így volt ez legutóbb is.

Előkerülnek az emlékek, s az előző találkozás óta felgyülemelő élmények. No meg a mindenkori újjakkal való megismerkedés. A régiak atyai jótanácsokkal látják el új társaikat, s egyben a maguk példájával bizonyítják, hogy lehet és érdemes így is élni.

Az integrálódás nehéz feladatából akarja hasznosan kivenni részét a baráti kör, s ebben akar mindannyiunk segítségére lenni szövetségünkkel karöltve, hogy minél előbb találják meg helyüket a maguk kisebb és nagyobb közösségében.

Reméljük, hogy lelkesedésük és összekovácsoltságuk igazolni fogja az elképzeléseket.

Bartha Zsuzsanna

Tájékoztató az 1982. augusztus 1-től járó nyugdíjkiegészítésről

A 32/1982. MT. sz. rend. szerint 1982. augusztus 1-től havi 40 Ft-tal fel kell emelni a nyugellátások és a baleseti nyugellátások minimum összegét, továbbá a mezőgazdasági öregségi, munkaképtelenségi és özvegyi járadék összegét, a növelt összegű öregségi, munkaképtelenségi és özvegyi járadék, valamint a rendszeres szociális járadék és a rendszeres szociális segély alapösszegét.

Ezen túlmenően a rendelet kimondja, hogy havi 40 Ft-tal ki kell egészíteni

- a) a minimum összegűnél több, de a havi 2000 Ft-ot meg nem haladó sajátjogú nyugellátást, baleseti, rokkantsági nyugdíjat, hozzátartozói, baleseti hozzátartozói nyugellátást (az özvegyi, vagy a szülői nyugdíj megosztása esetén a 40 Ft kiegészítés a jogosultakat külön-külön illeti meg, ha a személyenként járó ellátás a havi 2000 Ft-ot nem haladja meg),
- b) összegére tekintet nélkül az I. és II. rokkantsági csoport szerint járó rokkantsági, baleseti-rokkantsági nyugdíjat (ha a nyugdíjas állapot javulás következtében utóbb már csak a III. rokkantsági csoport szerinti rokkantsági nyugdíjra válik jogosulttá, a havi 40 Ft kiegészítést emiatt megszüntetni nem lehet),
- c) a vakok személyi járadékát, a hadigondozási pénzellátást és a központi szociális segélyt,
- d) a havi 2000 Ft-ot meg nem haladó átmeneti segélyt,
- e) a házastársi pótlékot,
- f) a sorkatonák hozzátartozói családi segélyét.

A fentiekben említett 2000 Ft összeghatár szempontjából a kivételes ellátást, a kitüntetés alapján járó ellátás összegét és a nyugdíj megállapítása után bekövetkezett üzemi baleset alapján járó baleseti járadékot figyelmen kívül kell hagyni.

A havi 40 Ft emelés, illetve kiegészítés ugyanazon személy részére

csak egy jogcímen jár, kivéve, ha a személy házastársi pótlékban is részesül. Ha tehát a vakok személyi járadéka, vagy a hadigondozási pénzellátás mellett olyan társadalombiztosítási ellátást is folyósítanak, amelyhez jár a szóban levő havi 40 Ft kiegészítés, a kiegészítést nem a vakok személyi járadékához, illetve hadigondozási pénzellátáshoz, hanem a társadalombiztosítási ellátáshoz kell megállapítani. A vakok személyi járadéka a havi 40 Ft kiegészítéssel — ha a jogosult egyéb ellátásban nem részesül, — 1982. aug. 1-től havi 1520 Ft-ra emelkedett, s 1983. jan. 1-től további 100 Ft-tal havi 1620 Ft-ra növekedett.

Itt említjük meg, hogy az öregségi és a III. csoportbeli rokkantság alapján járó rokkantsági nyugdíj minimum összege 1982. aug. 1-től havi 1800 Ft.

A házastársi pótlékról tudni kell, hogy annak összege 1982. aug. 1-től nem változott meg, vagyis az 1971. jan. 1. előtti időponttól megállapított öregségi, vagy rokkantsági nyugellátáshoz továbbra is havi 600,— Ft, az ezt követő időponttól megállapított öregségi, vagy rokkantsági nyugellátáshoz pedig havi 650 Ft házastársi pótlék jár. Az új rendelet szerint a házastársi pótlék itt említett összegét kell 1982. aug. 1-től havi 40 Ft-tal kiegészíteni, s így a havi 180 Ft jövedelempótlékkal együtt a házastársi pótlékhoz már összesen havi 220 Ft kiegészítés járul. Mindezek figyelembevételével a folyósítás az alábbi három példa szerint alakulhat:

- a) A nyugdíjas, aki 1975. január 1-től részesül öregségi nyugdíjban, s nyugdíjának összege 1982. júliusában 1900 Ft volt, 1982. aug. 1-től úgy a nyugdíjhoz, mint a havi 650 Ft házastársi pótlékhoz jogosult a 40 Ft kiegészítésre. 1982. aug. 1-től tehát havi 2810 Ft ellátást kell folyósítani. (A nyugdíj 1900 + 40 Ft, a házastársi pótlék 650 Ft, melyhez 180 Ft jövedelem-

pótlék és 40 Ft kiegészítés járul.)

- b) Az 1969-ben megállapított öregségi nyugdíjban részesülő nyugdíjas részére 1982. júliusában 2300 Ft nyugdíjat, s a megszbott 2600 Ft összeghatárig 300 Ft házastársi pótlékot és 180 Ft jövedelempótlékot folyósítottak. 1982. aug. 1-től a nyugdíj és a házastársi pótlék együttes összege továbbra is havi 2600 Ft lesz, amelyhez 180 Ft jövedelempótlék és 40 Ft kiegészítés is jár. Így az említett nyugdíjas részére 1982. aug. 1-től havi 2820 Ft kerül folyósításra.
- c) A nyugdíjas 1982. júliusában 4000 Ft összegű öregségi nyugdíjban és házastársa után 180 Ft jövedelempótlékban részesült. 1982. aug. 1-től továbbra is 4000 Ft nyugdíjat és 180 Ft jövedelempótlékot kell folyósítani. Ugyanis, ha a nyugdíjas házastársi pótlékban azért nem részesül, mert nyugdíjának összege a havi 2600 Ft-ot meghaladja, a havi 40 Ft kiegészítés nem jár.

Lényeges az is, hogy a havi 40 Ft kiegészítést — az 1982. április 1-től járó havi 50 Ft kiegészítéshez hasonlóan — figyelmen kívül kell hagyni annak a nyugdíj összhatárnak a szempontjából, ameddig a nyugdíjasok a nyugdíj korlátozása nélkül a teljes naptári éven át foglalkoztathatók. Ez az összeghatár 1982-ben havi 1920 Ft volt.

1983. január 1-től a nyugellátásokat havi 2%-kal, legkevesebb 100 forinttal emelték. Ugyancsak havi 100 forinttal emelkedtek a nyugdíjak minimum összegei, valamint a különböző összeghatárok is. A vakok személyi járadéka — ha a jogosult egyéb ellátásban nem részesül — 1983. január 1-től havi 1620 forinttal emelkedett.

Az illetékes szervek előzetes tájékoztatása szerint 1983. szeptemberétől további nyugdíjemelésre kerül sor, amelyről annak idején lapunkban tájékoztatást adunk.

Dr. Kovács Miklós

KISS JÁNOS:

A táplálkozás

(I. RÉSZ)

Az elhízottság, a túltápláltság hovatovább ma már népegészségügyi problémának számít. Közismert, hogy Magyarország lakossága nem tartozik az egészségesen táplálkozók közé. Talán az alábbi tréfás mondat egyértelműen rávilágít a kérdés lényegére: ötven évvel ezelőtt Magyarország a 3 millió koldus országa volt, ma kis túlzással azt lehetne mondani, hogy a 3 millió elhízott országa lett. A mondat tréfás, a kérdés azonban igen komoly gondokat takar. Ha megnézzük a hazai elhalálozási statisztikánkat, ebben első helyen találjuk a keringési megbetegedéseket. Sajnos ez a helyzet évek óta fennáll és az egészségügy színvonalának javulása ellenére alig változik. Ha a keringési betegségek okait nézzük, sok ember előtt közismertek a veszélyeztető tényezők, az úgynevezett rizikófaktorok, amelyek hozzásegítenek különféle érrendszeri megbetegedések kialakulásához. Ezek között kiemelkedő helyet foglal el a táplálkozással kapcsolatos gond. Miért is mondjuk, hogy egészségtelen a táplálkozásunk? Minden élőlény életfolyamatainak biztosításához anyagforgalmat bonyolít le. Az anyagforgalom normális élettani viszonyok között energetikai egyensúlyt is jelent. Ez nagyon leegyszerűsítve azt jelenti, hogy a felvett energia és a leadott energia mennyisége azonos, azaz egyensúlyi helyzet jön létre. Mindez természetesen az emberi szervezetre is vonatkozik. Táplálkozásunk alapvető gondja az előbb leírt egyensúlyi helyzet megbomlásán alapszik. A világ sok országában az emberek százezrei éheznek, sőt ami még nagyobb tragédia, sok millióan halnak éhen. Az éhezéskor az ener-

gia-egyensúly az energiabevitel hiányát jelenti. Sajnos ilyenkor igazán nem is lehet egyensúlyról beszélni, hiszen a szervezetet ezt csak maximális erőfeszítéssel tudja valamelyest biztosítani.

Nálunk és sok civilizált országban a helyzet fordított. A táplálkozás során sok energiát, lényegesen több kalóriát, mint amennyi a szükséglet, juttatunk be a szervezetbe, és ugyanakkor az energia-felhasználás mértéke csökken. A következmény a szervezet részéről a felvett energia zsírszövet formájában történő raktározása, ami fokozatosan kisebb-nagyobb testsúlynövekedéssel jár.

A nagyobb testtömeg ellátása terheli a keringést, (ritkán beszélünk róla) a csontrendszert és az ízületi rendszert is. Nem véletlen, hogy Magyarországon feltűnően magas a kopásos ízületi megbetegedések száma. Az eddig leírtakból úgy gondolom, egyértelműen kitűnik, hogy az egészségügy lehetőségei csekélyek ahhoz, hogy a táplálkozási anomáliákat megoldja. A túltápláltságból adódó helyzetben csak az egészségkultúra fejlődése, az egészséges táplálkozással kapcsolatos igény kialakítása változtathat.

Mis is volna az egészséges táplálkozás lényege? Energetikai értelemben a bevitt és a leadott energia közötti egyensúly biztosítása. Ez kétféleképpen érhető el. Az egyik megoldás, annyi kalóriát kellene fogyasztani, amennyit leadunk. A másik megoldás, ha nagyobb a kalóriabevitel, akkor növelni kell mozgással, sporttal a leadott energia mennyiségét. Végző fokon biológiai értelemben ez az alapja az egészséges fogyókúrának is. Természetes, hogy

a fogyókúra során étvágycsökkentő gyógyszereket, valamint speciális diétát alkalmazunk, ám ez a diéta mindenképpen kalóriaszegény kell, hogy legyen. A mozgás megvalósítása a sportolás sok ember számára korlátozottan biztosítható, ám sporteszközökhöz nem kötött mozgásformák is lehetővé teszik a testsúlycsökkenést, ha az rendszeresen, az egészségi állapot figyelembevételével történik. Ami a különböző tápanyagok bevitelét illeti, néptáplálkozásunkban elsősorban a szénhidrát és zsírnemű anyagok dominálnak, holt az egészséges a nagymennyiségű fehérjebevitel — beleértve a növényi fehérjét is — és az energiagényhez szükséges mennyiségű szénhidrát és zsírbevitel lenne. Hozzá kell még tenni, hogy a szénhidrát-fogyasztás hazánkban rendkívüli mértékben elterjedt, ami egyértelműen látható lakosságunk fogazatának állapotán is.

Joggal felvetődik a kérdés, ha a szervezet legkeményebb részének, a fogzománcnak ilyen nagy mértékben árt a túlzott szénhidrátbevitel, vajon a szervezet más sokkal kevésbé ellenállóbb szöveteit nem károsítja-e.

Befejezésül szeretnék néhány szót szólni táplálkozásunk, napi étkezésünk rendszertelenségéről.

Az egészséges az lenne, ha bőségesen fogyasztanánk reggelit, az ebéd is bőséges mennyiségű lenne, ám a vacsorának mindenképpen kevés kalóriát szabadna tartalmaznia, és könnyen emészthető ételnek kellene lennie.

A helyzet nálunk szinte teljesen fordított, olyannyira, hogy az emberek és sajnos a gyermekek egy része is semmit nem reggelizik. Ez a szervezet számára káros, mert a napi anyagforgalom lebonyolításához mindenképpen reggel történő kalóriabevitelre lenne szükség.

(Folytatjuk)

Törődjünk többet egészségünkkel!

GERDELICS FERENC

Hogyan fejlesszük saját mozgáskészségünket

A teljesen vak embereknek és a különböző látásmaradvánnyal rendelkezőknek bizonyos mértékig eltérő módon kell kompenzálniuk a látáshiányt.

Azok, akik még birtokában van-

nak bizonyos mértékű látásmaradványnak, természetesen igyekezzenek azt minél hathatósabban kihasználni. E maradvány hasznosítása azonban attól függ, hogy mennyire stabilizálódott az állapot, hogy

NŐK RÉSZÉRE

VÁRADI PÉTERNÉ

Egy-két ötlet ...

Igazán nagyon sajnálom, de sem kötni, sem horgolni nem tudok. Talán még a himzés az egyedüli kézimunka, amire nagyritkán ráfanyalodok. Egyedül főzni szeretek, végső soron ott is lehet alkotni! Lemérhető ez a vendégek és a család pusztító étvágyán.

Ma, vasárnap lévén édesség gyanánt pudingot készítettem, méghozzá tejporból, amit eddig nem tettem. Lehet, hogy Önök is felfedezték már, de ha nem, akkor megsűgom; a tejport forró vízzel felengedtem és nem nyomkodtam a tejeslábas oldalához a porgombolyagokat, hanem fogtam a habverőt, kettőt-hármat vertem a tejes vízen és csodálatosan feloldódott a por. A pudingot nem az előírt hat kanál tejjel kevertem simára, hanem kevés hideg vízzel és azt is habverővel, pillanatok alatt sima lett a massa. Vaniliás pudingot készítettem, s egy kevés rum aromát tettem az elkevert puding porhoz, nem főztem túl sűrűre, csak éppen hogy újra felfőtt a beleöntött pudingkrémmel a tej, s máris levettem a tűzről. Nem lett csomós, nem lett liszt ízű, rumos is volt, finom is volt. A puding nálunk télen is jó, nyáron is finom. Nyáron babapiskótával szoktam készíteni. A piskótákat (1 nagy doboz babapiskóta) rum aromás — azért aroma, mert így a gyerekek is fogyaszthatják — vaniliacukros és tetszés szerint cukrozott tejjel leöntöm. Előzőleg a pis-

kótákat lerakom egy kb. 2 literes úrtartalmú jénai edény aljára. Utána a szépen megmosott kb. fél zacskó mazsolával megszórom a beáztatott piskótákat. (Csak annyi tejjel öntöm le a piskótákat, hogy kisse átítatódjanak, nem szabad elázatni!)

Többféle pudingot lehet főzni hozzá. Általában vaniliásat, vagy csokoládésat szoktam először főzni, természetesen ahhoz is adok valamilyen aromát. A puha piskótákat leöntöm az első fél liter megfőzött pudinggal. Míg az megszilárdul, addig megfőzöm a második adag pudingot; színben és ízben is különbözőt az elsőtől, s óvatosan az első rétegre öntöm, nehogy össze keveredjen az előző réteggel. A tetejére, ha kihűlt, lehet tejszínhabot tenni, én gyümölcsöt szoktam, nyáron friss epret, vagy málnát, télen befőttet. Hidegen tálaljuk!

Sajnos a gyerekeim nem szeretik a tejet, de még a kakaót sem, ezért készítek több tejes édességet, például almás palacsintát.

Kevés palacsinta tészta kockára vágott almadarabokat teszek. A tésztát úgy öntöm a palacsinta sütőbe, hogy csak közepén legyen egy tenyérközépnyi nagyságú tészta, s abban legalább 4—5 almadarabka legyen. Amikor mindkét oldalán szépen átsült a tészta, fahéjas porcukorral meghintem. Azon melegében lehet fogyasztani.

Lányaim szerint nagyon finom!

milyen szembetegség áll fenn, és hogy az adott személy mennyire volt képes alkalmazkodni az ilyen módon kialakult körülményekhez. A kérdés részletes tárgyalásához feltétlenül szükséges azonban szemszakorvosok, gyógypedagógusok és nagy gyakorlattal rendelkező gyengéltető személyek szakvéleményének kikérése.

Gyakorlati tapasztalataink alapján azonban elmondhatjuk, hogy az úgynevezett aliglátók között rendkívül sok ügyesen mozgó és közlekedő embert ismerünk. A csekély látás remek kihasználásával sokan kitűnően tudnak segítséget nyújtani teljesen vak sorstársaiknak is a közlekedésben.

Ezzel kapcsolatosan nyomatékosan felhívjuk a figyelmet arra, hogy a túlzott bátorság, a megfelelő óvatosság mellőzése, a „ki, ha én nem” bravúroskodás veszélyes helyzeteket teremthet, sőt esetleg balesetet is okozhat. Szükséges, hogy a látásmaradványos is jelezze gyengéltető állapotát a fehér bottal. E célra remekül megfelel az összecukukható bot. A fehér botot azonban soha ne csak az úttest szélén közvetlenül az áthaladás megkezdésekor nyissák ki, hanem annyi idővel előbb, hogy azt a járművezetők a féktávolságon túl is észlelhessék. A teljesen vakok esetében sokkal egyértelműbben meghatározhatók a mozgásra, a közlekedésre vonatkozó ismeretek, természetesen annak feltételezésével, hogy valami krónikus betegség által okozott állapot nem befolyásolja az egyensúlyérzékét vagy a többi érzékszervek használhatóságát.

Ha a vak ember jó tapintóérzékkel, megfelelő hallásélességgel rendelkezik, a hangtartománya sem károsult, kifejlesztette a memóriáját és magatartása kulturált, kitűnően fejlesztheti mozgáskészségét. A gyengéltetőknak és a vakoknak különböző készségeket kell kifejleszteniük, melyekkel mozgásukat, közlekedésüket segíthetik. Ezeket a későbbiekben külön-külön kívánom tárgyalni. Nagyon fontos lenne, hogy olvasóink megfelelő észrevételekkel segítsék az írások létrejöttét.

A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HÍRADÓJA

Mint előző számunkban jeleztük, folytatjuk beszámolóinkat a vakvezető kutyával közlekedők második közlekedési ankétjáról.

Dr. Reményi András igazságügyi kinológus szakértő széleskörű hazai és külföldi tapasztalatai alapján fejtette ki nézeteit. Az ember-kutya rendszerben egy nagyfokú összhangnak kell uralkodnia, melynek megteremtése fontos, de nem könnyű dolog. Ennek érdekében elsősorban a vak embert kéne pszichológus által megvizsgáltatni és felmérni azt, hogy az ő statikus és dinamikus idegtípusának reakcióihoz milyen kutya felel meg. A kutyák idegtípus szerinti osztályozása részben megoldott és a kettőt kell összhangba hozni. Nem szükségszerűen minden ember alkalmas arra, hogy vakvezető kutyával tudjon közlekedni. Ahhoz, hogy a közösség érdekét védjük szükséges, az hogyha valaki a pszichológiai vizsgálat eredménye alapján alkalmatlan, akkor ne rontsa meg az egész ügynek, az egész mozgalomnak a hitelét, és ne adjunk a kezébe vakvezető kutyát.

Fontosnak tartja a vakvezető kutyával rendelkező vakok érdekében összefoglalni az őket megillető megkülönböztetett jogokat, nemcsak az ebadó szempontjából, hanem az esetleges kártérítés és egyéb szempontokból is, melyeket a vak ember éppen a korlátozott mozgási és cselekvési képessége miatt megakadályozni nem tud, illetőleg ezt rosz-hiszeműleg ki is lehet használni.

De'Pott nemzetközi bíró előadásában a kutyák fejlődéséről, jellemkialakulásának kritikus szakaszairól beszélt. A téma régi, de még a kutyatenyésztők körében sem mindennüzt ismeretes és ez az oka, hogy annyi felénk, gyáva, vagy agresszív kutyával találkozunk. Éppen a vakvezető kutyáknál nagyon fontos, hogy a feladatnak legjobban megfelelő természetű kutyák kerüljenek a vakok körébe.

A kutya megjelenési formája, a külleme nagyobb mértékben függ az átörökléstől, mint a neveléstől, táplálkozástól. Ezzel szemben a kutya jelleme, karaktere, az úgynevezett vézene éppen ellenkezőleg, nagobb részben függ a kutya nevelésétől, jó környezetétől. Ez a tény és az, hogy a kutyák karakterének kialakulása nagy részben függ a kutyakölyök első tizenkét heti nevelésétől, feladja a kérdést, hogy milyen utat válasszon kutyakiképző iskolánk, hogy jó, minden szempontból megfelelő kutyaegyedeket szerezzen be beiskolázásra.

Ehhez a problémához csatlakozik Zaharovics Mihálynak, az iskola vezetőjének beszámolója. Ebből kiténik, hogy nehéz megfelelő jó kutyákat beszerezni, úgyannira, hogy jelenleg az iskola utánpótlásában fennakadás van.

Dr. Sárdi László nemzetközi bíró szükségesnek tartja a vakvezető kutya kiképzésénél is a kiképzés alapelveinek, a kiképzési módszereknek, valamint a technikai megoldásoknak a lerögzítését.

Dr. Kun Miklós professzor, az egyetlen célravezető utat abban látja, ha a kutyatenyésztők csak megfelelően szelektált egyedeket tenyésztenének tovább és nem az anyagi érdek lenne az irányító szempont.

Dr. Hodula Attila rendőrfőhadnagy, a forgalombiztonsági alosztály vezetője elmondta, hogy a fővárosban a vakok baleseti statisztikája kedvező képet mutat, mivel az elmúlt öt év alatt csak hat súlyos sérüléssel járó baleset történt. Ezek is jórészt azért, mert a vak nem használt megkülönböztető fehér botot. Javasolja, hogy a vakvezető kutyákat, illetve azok felszerelését lásák el fényvisszaverő bevonatokkal. Jónak látná elsősorban oktató, tájékoztató film útján széles rétegeknek bemutatni, hogyan vezet a vakvezető kutya, hogy mire számítsanak a gyalogosok és a járművel közlekedők.

Takács Nándor németjuhászkutya tenyésztő hasznos megoldásnak tartaná, ha erre a célra külön kutya tenyészeteket hoznának létre. A kölyökkutyát a vak családon belül nevelni, és még az oktatás előtt összeszoktatni leendő gazdájával. Ez a célirányos családon belüli nevelés elősegítené a szakmai kiképzést és a későbbi összeszoktatást is. Ezt a módszert egyébként már több nyugati országban követik.

A VKKSZ örömmel üdvözölte az ankétot, mely immár a második az iskola történetében. A szakcsoport további elképzelése és terve, hogy a gyakorlati és elméleti szakemberek bevonásával egy olyan baráti beszélgetést rendezzenek, amelyen a már kutyával közlekedők a gyakorlatban felmerülő kérdéseket vitatják meg és várnak rá tanácsokat és megoldásokat.

FELHÍVÁS

Egyre több gondot okoz iskolánk számára a megfelelő, beiskolázásra alkalmas kutyák beszerzése. Ezért kérjük mindazokat, akik az alábbi feltételeknek megfelelő kutyákat felajánlani vagy eladni tudnak, jelentkezzenek Zaharovics Mihály iskolavezetőnél, a 347-805 telefonon, vagy a csepeli iskolában (Duna-dülő sor, a strand mellett, a 48-as autóbusz végállomása mellett)!

Keresünk felajánlása vagy megvételre egy—másfél éves német juhász, szuka ivarú kutyákat, melyek nem támadó tulajdonságúak és családban nevelkedtek.

JUHÁSZ IMRE

Óda az emberről

Az életre született az ember
és a halállal soha sem lesz rokon.
Az életre született az ember,
és élni akar legfelsőbb fokon.
Élni akar a halál ellen
küzdve küzd minden erejével
s az életért nem fél sohasem
szembenézni bármily veszéllyel.

A fényre született az ember
A sötétség nem lehet rajta úr
A fényre született az ember,
a fényre mely fönről reá hull.
Tudja, hogy a fénytől kap erőt,
mert a fény az erő, az élet,
s a sötétség nem tartja fogva
az embert ki a fénybe nézett.

Embernek született az ember
s hogy a mérhetetlent lemérje...
Embernek született az ember,
s hogy a végtelent is elérje.
Embernek, és kötelessége,
hogy önmagáért tegyen többet,
hogy megvédje minden rossz ellen
s szebbé tegye őrhelyét a földet.

Erősnek született az ember...
Teremtő őserőt hord a karja.
Erősnek született az ember,
erősnek arra, hogy a jót akarja.
Erősnek, hogy tegye is a jót...
vezesse bár a sors nehéz úton,
törjön át minden gátat, akadályt,
hogy önmagán is győzni tudjon.

Tettekre született az ember...
A tétlenség a halál.
Tettekre született az ember,
ki itt a földön otthonra talál.
Ha a tettet tétlenség váltja fel,
értelmetlen, céltalan lesz a lét;
szerencsejáték, hol veszíthetünk,
s e játékon az ember lesz a tét.

Örömről született az ember,
nem, hogy bánat terheit hordja...
Örömről született az ember,
nem azért, hogy könnyeit ontsa.
Örömvirágként nyíljon benne
a tudat, hogy célját elérje,
s hitet, erőt adjon szívébe
a szépülő holnap reménye.

Tudásra született az ember,
hogy az életnek értelmet adjon.
Tudásra született az ember,
hogy minden hatalmat kezében
tartson.

Mert a tudás olyan erős fegyver,
amit soha, senki le nem győzhet.
A tudás a legnagyobb hatalom,
amit soha senki le nem törhet.

Győzelemre született az ember
s harcra, hogy önmagát legyőzze.
Győzelemre született az ember,
hogy ellenségét mindenütt letörje.
Az embernek győzelem a célja,
s hogy korlátlan ura legyen a
földnek.

Az útja diadalút lesz annak,
kit önző vágyak nem gyötörnek.

Hatalomra született az ember,
hogy a mindenséget kezében tartsa.
Hatalomra született az ember,
hogy a világot igába hajtsa.
Az ember a hatalom felé tör
s útjában semmi meg nem állhat
Mint őserdőt hordja szívében
a mindent uraló hatalmi vágyat.

Szabadnak született az ember;
nyakán nem hordhat soha jármot.
Szabadnak született az ember
kezén nem tűrhet soha láncot.
Bátorságot, erőt egyesítve
farkast fojthat meg pusztá kézzel.
Mégis csak gyáva szolga lesz
ha megalkuszik végzetével.

Harcokra született az ember;
harcokra a boldog holnapért.
Harcokra született az ember,
s hogy elnyerjen minden babért.
Az élet nagy harc és küzdelem,
mely boldog holnapot terem,
E harcok nyomán lesz a holnap
világosabb, s tisztább az értelem.

Békére született az ember;
békére és boldog alkotásra.
Békére született az ember
és nem is lehet vágya semmi másra.
Ezt a vágyat hordja szívében...
Ez a vágya nem érhet véget.
Ez adja az éltető erőt,
mert a béke, maga az élet.

ORLICKI
JÁNOS:

(Az 1977. évi Irodalmi Pályázaton negyedik
díjjal jutalmazott pályamű.)

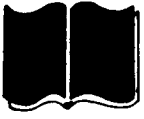
Száska

Ősz volt.

Megsárgult faleveleket zörgetett a szél. A kis templom szürkére mázolt vaskapuja előtt ott állt a harangozó és fázósan húzta össze felöltőjét a hűvös reggelen. 55—60 év körüli férfi volt. Kopott, sötét öltönyt viselt, fején kalapot. Sokáig bíbelődött az ócska zárral, mire kinyílt a kapu. Nemsokára harangszó kondult az álmos csöndbe. Szokatlanul korán ébredt a falu. Kósza hírek nyugtalanították az embereket. Közeledik a front — mondogatták.

Ebben a világtól elzárt, hegykoszorúval övezett völgyben még nem hallatszott a távolból zengő ágyúszó.

Beráts úr, a kereskedő, szintén korán ébredt ma. Mire első vásárlói megérkeztek, már boltjában szorgoskodott. A kereskedő háza a községháza szomszédságában állt. L alakú udvarán sokféle göngyöleg sorakozott. Lisztporos zsá-

kok, toronymagasra rakott ládák, színes karton dobozok. A háznak az utca felőli részéről nyílt a bolt. Egyetlen, alig 30 négyzetméternyi kis helyiség, mennyezetig érő polcokkal, fiókokkal. A sarokban mérleg, a polcokon katonás rendben a különféle árucikkek, a fiókokban ömlesztve külön a cukor, a rizs és a só. A kereskedő fűrgén mozgott a pult mögött. Árut mért, írt, számolt keményen tartva ujjai között a kis grafitceruzát. Az első vásárlókat újak követték. Főleg kenyeret, cukrot, lisztet, zsirt és sót vásároltak az emberek. De vittek gyertyát, gyufát, italt és ki tudná megmondani még mit. Zsákokkal megrakott kiskocsik csikorogtak az utca kövein.

1944. október 2-án magas, fiatal katona lépett Vencelék portájára. Vállán géppisztoly lógott. — Zdráasztvujtye! Mamka davaj szálu! — mondta. — Ūristen! — bejöttek az oroszok vilant át az asszony agyán, s az ijedtségtől majd földbe gyökerezett a lába. A katona, látva annak zavarát, barátságosan mosolygott. — Nye boj sza mamka! — mondta. Az asszony szláv volt, s a katona szavai ismerősnek tetszettek. Leplezni próbálta iménti zavarát, valamit mondott, majd megfordult és elindult a konyha felé.

Száska, — mert így hívták a katonát — közben körülnézett. Hosszú földszintes épület volt a ház, fehérre meszelt falakkal, nyitott folyosóval és piros-téglás oszlopokkal. Arréb földdel ledöngölt, mészkővel kirakott kis feljáró, valószínűleg az istállóhoz vezetett. Száska ezt abból gondolta, hogy hallotta a lovak nyerítését. A házhoz egy jókora kert is tartozott, pár darab gyümölcsfával. Ide tartozott szintén a valamivel kisebb darab szántó is, amit vékony erecske választott el a kerttől. Benne kristálytiszta víz csordogált; valószínűleg forrás tört fel a közelben és utat vágott magának a puha földben. Két-három portán át csordogált, majd egy nagyobb patakba folyt. Míg Szásenka körülnézett, megérkezett az asszony. Most nézte meg jobban őt is. Kezében kenyeret és szalonnát tartott. 40—45 év körüli lehetett. Hosszú haját vastag szövetkendő alá szorította, ruháján élénk színű kötényt viselt, lábain vastag harisnyát hordott. Száska megköszönte az enivalót, majd ellenség felől érdeklődött. Az asszony a fejét

rázta és a környező hegyekre mutatott. Száska bólintott, majd köszönt és kilépett az utcára.

*

Iván Goroszimov izgatottan várta vissza felderítőjét. Száska késő délután érkezett meg élelemmel és egy üveg jófajta itókával. — Tán a fritzeknél voltál vendégségben? — ugratta a bajtársak közül az egyik, akit Prohornak hívtak. Ez a nagybajuszú, nagy darab ember úgy szerette Száskát, mintha a saját fia lett volna. Mindketten az Ural környékéről származtak, csak más-más faluból.

— Hagyd el Prohor! — szólt oda a parancsnok — a fritzeket mi fogjuk megvédeni, de abban nem lesz köszönet.

Goroszimov leült közéjük, kabátja zsebéből ezüsttárcát vett elő és cigarettával kínálta a fiúkat. A rakodótelep szélén ültek, a lábukat maguk alá húzva dohányoztak.

A rakodótelep közepén állították fel a parancsnoki sátrat. Előtte, Goroszimov személyes használatára kis dzsip állott. Távolabb segélyhely, és telep túlsó végén harkocsik, teherautók. A rakodótelep 3—400 m hosszú volt, a töltés alatt, a patak jobb partján terült el. Meszebb a faluba vezető bekötőút. Goroszimov nagysokára ballagott vissza sátorába, és éjszakaig tanulmányozta Száska Bosnyikov jelentését.

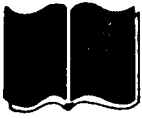
*

Szürke köd ereszkedett le a völgybe, nehéz hamuszagot hozva magával a salakbánya felől.

— Esni fog! — szólt Goroszimov, amint kitekintett gépkocsija ablakából. A soffőr rábólintott.

Hosszú, kanyargós keskeny utcán haladtak. A falu egyébként ennek az utcának két oldalára épített, takaros kis házakból állt.

A házakhoz ólak, csűrök, kisebb-nagyobb kertek, valamint szántók tartoztak. És ne feledkezzünk meg a hidakról sem. Egyes házakat ugyanis fahidak kötöttek össze az úttal. Az út is ilyen fahidakon folytatódott, de ezek sokkal nagyobbak és erősebbek voltak. Patakot íveltek

át, amely hol az út jobb, hol a bal oldalán tűnt fel. Éppen egy ilyen hídról kanyarodtak le, amikor valahol megszólalt egy gépfegyver. Észrevettek talán? — Lehetetlen. — hessentette el a gondolatot a kapitány.

No meg a környező hegyekről egyébként sem lehet teljes hosszában belátni a völgyet. Ezt Szása Bosnyikov jelentéséből tudta.

— Egészen a jobbkezem lett ez a legényke. Úgyes, megbízható, és esze, szíve a helyén van. —

Ezeken morfondírozott magában, miközben a gépkocsi fékezett és megállt. Megérkeztünk, — szólt a vezető. Goroszimov felcsatolta a fegyvertáskáját, magához vette az iratait, térképeit és kiszállt a kocsiból. Már vártak rá. — Pompás főhadiszállása lesz kapitány! — szólt Krilov hadnagy. Működik a telefon és a rádióösszeköttetés megteremthető a központtal — mondta Prohov Petrov. A kertben most állítják fel a fiúk az aknavetőket. —

Goroszimov szétnézett. Hosszú, földszintes épület volt a főhadiszállása.

— Ide nehezen találunk el a fritzek! — szólt Száska. — Nyugodt lehet kapitány!

— Pompás! — szólt Goroszimov. — Hát a lakókat hová tettétek? — Elrendeltük, hogy a falu lakói a pincékbe húzódjanak. A tábori konyha innét 2—300 m-re van, a főtértől alig egy percre. A lakosok azonban elásták az élelmiszert. Cukrot, lisztet sehol nem találni. Feltörtük a közelben lévő boltot, de italon kívül jóformán semmit sem találtunk. — mesélte Prohor. — Ez a tökfaj Száska talált itt egy bödön zsírt, kenyeret és szalonnát is. Nem hiszi el, hogy mit tett! Utána vitte a hazjajkának.

— Így nevezték a háziasszonyt — szólt közbe Száska. Két kis gyerekük van és a tehenüket amúgy is elhajtották.

— Bosnyikov — szólt a parancsnok, — magad intézkedsz! Amennyiben még nem vágta le azt az állatot, visszakaphassák. Élelmet pedig a tábori konyháról szerezzetek.

— Nem kell azért fáradni — szólt Prohor. Leakasztotta a válláról a géppisztolyt, kis idő múlva rövid sorozat hallatszott. Prohor, kezében két tyúkkal tért vissza. — A hegyoldalon káráltak, szólt mosolyogva.

Két nap telt el. Eső nem esett. Felszállt a köd és szakadatlanul tüzelt az ellenség. A főtérromokban hevert. A kis templom tornya csonkán meredezett az ég felé. Száskának nehéz dolga akadt, igaz ugyan, hogy a felderítésekre már nem egyedül jár. Elkísérte a bajtársa Prohor, aki nagyon büszke volt Száskára. Prohor úgy vigyázott rá, hogy saját fiára se lehetett volna különben. Mindig elől ment, s ha a helyzet úgy kívánta, éberén fedezte a fiút. Goroszimov homlokán összebb szaladtak a ráncok, amikor egy-egy felderítésről visszatértek. Asztalán halomba sorakoztak a jelentések. Térképén vonalak és körök jelezték a fel nem derített, vagy a már felderített szakaszokat. — Két nap múlva ki kell törnünk ebből az átkozott völgyből, — mondta —. Addig csapataink a hegyeken túlról bekerítik a völgyet.

— Kitörünk, ha addig élünk is! — mondták a fiúk.

A tábori konyhát és a főhadiszállást még nem mérték be az ellenség megfigyelői. Ám a hegyekről jól látható objektumokat bármikor tűz alá vehették.

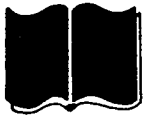
Másnap délután, a felderítésből visszatérve Száska Bosnyikov megtudta, hogy a patak túlsó partján levő hegyoldalba vájt pincében a Vencelék legkisebb lánya beteg lett. Maga vitte el az orvost. A kislány a szalmazsákon feküdt, vastag pokróccal körülcsavarva. Arca sápadt volt, szemei karikásak és homloka tüzelt a láztól. Szásenka maga hordta a forró teát, a frissen főzött ételt.

Estefelé találat érte a tábori konyhát. Ablaküvegek repültek szét, felborultak a kondérok, tálak, főzőedények. Szásenka éppen a teára várt, hogy átvigye a kislánynak. Hanyattvágódott a kemény udvaron, kezéből meszire gurult a forró teával teli csöbör.

Mellkasába repeszszilánkok fúródtak, hasfalát fölszakította a lövedék.

Az orvos már nem segíthetett. Szásenka tíz körmével kapart a földbe. Nagyon szenvedett.

— Lőjj agyon, cimbor! — kérlelte bajtársát, Prohort. Az elfordult, hogy ne lássa a fiú fájdalomtól eltorzult arcát. Szemét két kezébe temetve sírt, mint egy gyermek.

Szaskán már nem lehetett segíteni. — Lódd agyon! — szólt Goroszimov és temessük el! Prohor felemelte fejét, szemét a parancsnok arcára emelte és kérdően nézett rá.

— Prohor! Nincs mit tenni! Bosnyikov úgyszólván meghal. Könnyítsd meg utolsó óráit, vagy perceit. — Átnyújtotta automata fegyverét.

Prohor felemelte a fegyvert, eltakarta arcát és meghúzta a ravaszt.

Később ránézett a parancsnokra, s látta, amint Goroszimov szeméből könnycsepp indul meg, nedves, vékony kis csíkot húzva szája szegletéig, majd lecsöppen a hideg, fagyos földre...

Az 1982. évi irodalmi pályázat értékelése

Először az irodalmi pályázat nyertesinek névsorát közöljük.

Vers:

- I. díj: Ihász Kovács Éva, Budapest (800 Ft)
- II. díj: Buth Emília, Kartal (400 Ft)
- III. díj: Dr. Baranyiné Miks Mária, Szolnok (400 Ft)
- IV. díj: Juhász Imre, Gálosfa (150 Ft)
- V. díj: Dani Ferenc, Nagykanizsa (150 Ft)

Próza:

- I. díj: Szonda Klára, Debrecen (800 Ft)
- II. díj: Csikós Zsuzsa, Budapest (600 Ft)
- III. díj: Várhegyi Mihály, Makó (450 Ft)
- IV. díj: Dr. Baranyiné Miks Mária, Szolnok (250 Ft)

Az elmúlt évekhez hasonlóan 1982-ben is Hegedűs Géza író és Jobbágy Károly költőt kértük fel a pályaművek elbírálására. Öröm számunkra, hogy ugyanazzal a figyelemmel, alaposan végezték el munkájukat, mint ahogy ezt tapasztalhatták pályázóink is az elmúlt évek során. Az egyes művekhez általában két vélemény kapcsolódik, először Hegedűs Géza, majd Jobbágy Károly értékelése következik. Az Irodalmi Értesítő című folyóirat szerkesztősége ezek segítségével állapította meg a helyezési sorrendet.

Mindenki, aki írásra szánja rá magát, örömmel veszi és igényli az értékelést. Ezért közöljük az egyes pályaművekre vonatkozó véleményeket, vállalva annak különbözőségét is.

A VERSEK:

1. H. G.:

A jelige nélküli versek közül legérdekesebb a „Ha...” című (csak a végső két sora felesleges, ezt egyszerűen ki kell húzni), de megragadó a „Hűség” című is.

J. K.:

A „Hűség”, a „Szeansz”, a „Ha...” című versek érett hangvételükkel, kép gazdagságukkal, komoly költői erőt sugároznak. (I. díj.)

2. H. G.:

Jó formaérzékre vall és néhány igazi költői képe is van a „Vágtass paripám” című versnek.

J. K.:

„Vágtass paripám” című vers erőteljes költemény, de kevés, ez az egy vers nem ad biztos támpontot az ítélethez. (II. díj.)

3. J. K.:

„Kétség”, „Sodrásban” és „Este” című versek írója sem tűnik gyengébbnek keserű szabadverseivel, leg-

feljebb képekben nem olyan dús, mint az előzők. (III. díj.)

4. H. G.:

A „Tünődés” című vers sokkal jobb, mint a többi, jó ritmusérzékkel és kellemes rímekkel költői hangulatot ad.

J. K.:

Vége egy formahú, érzékeny vers és kiáltás a sötétség birodalmából a „Tünődés” című vers. Kérdődik a sorokból, hogy írója korábban látott, s ezt az elvesztett világot, fényeket siratja. Kár, hogy nincs elég gyakorlata a versírásban, a rím, a ritmus néha megbotlik. (IV. díj.)

5. H. G.:

A „Lant és dioptria” című költemény szerzője közel van ahhoz, hogy egyszer valami igazán jól írjon. Gondolkodásában van valami eredetiség és formaérzéke sem hiányoznék, de túlságosan vegyíti az érdekes mozzanatokat a közhelyekkel.

J. K.:

A „Lant és dioptria” című vers nagy vállalkozás, de talán kevés az erő, túlzottan szavalókórus szerű. (V. díj.)

PRÓZAI MŰVEK:

I. H. G.:

Mint eredeti irodalmi mű, a legjobban végiggondolt és megírt az „Asszonyok az üdülőben” című novella. Jó miniatűr igazi emberi sorsokról, még korpék hitelessége is

van. Ezt — úgy hiszem — akár irodalmi folyóirataink egyike-másika is szívesen közölné.

J. K.:

Az „Asszonyok az üdülőben” című pályaműben erősebb az élmény, mint az írni tudás. De így is emlékezetes írás. (I. díj.)

II. H. G.:

„Dollárhegy” című emlékidezés igényesen megírt, de a kelleténél terjengősebb. Igazán szép és hiteles mozzanatai miatt érdemes lenne a szerzőnek tömöríteni, főleg az első felét.

J. K.:

A „Dollárhegy” című elbeszélés népi ihletésű, jó hangulatú mese, de kissé egyszerű. (II. díj.)

III. H. G.:

A saját mű és a népi mesélés határán elhelyezhető, jóízű, folklórértékű „Az ólmot gyűjtő vaddisznó” című, egy népi mesélőtől lejegyzett történet, amelyben az „őz” nyelvjárás néholi megbotlása, talán a lejegyzés pontatlanságából adódik, de ízes, eleven, jó hangulatú elbeszélés. (III. díj.)

IV. H. G.:

Épkézláb írásmű, komor életkép a „Késésben” című novella szükségességével, drámaiságával, apró helyzetfestő részletei miatt hatottak rám. (IV. díj.)

V. H. G.:

„A gyáva” című elbeszélés erőteljes írás, néhol pongyolán fogalmazva. Ha a szerző kitudja javítani és valamivel tömörebbé tenni, akkor javasolnám helyezésre.

Kedves olvasóink is láthatják az elemzésekből a szemléletbeli különbségeket, melyek a két bírálót jellemzik, mégis hozzájárultak a helyes értékeléshez.

Itt ragadjuk meg az alkalmat arra is, hogy Hegedűs Géza és Jobbágy Károly fáradságát megköszönjük. Soraikból mély emberség érződik,

mely tárgyilagos véleményalkotással párosul. A pályaművek folyóiratainkban megjelennek.

Kiss Mihály

Rendhagyó múzeumlátogatás

A Magyar Nemzeti Múzeum közművelődési csoportvezetője, Tóthné Lovas Márta megkereste dr. Sziky Lászlónét, turista szakosztályunk idegenvezetőjét és elmondta neki, hogy intézményük dolgozói szívesen tartanának előadásokat vakok és gyengénlátók részére. Ezek az előadásokon a bemutatott kiállítási tárgyakat tapintásos érzékeléssel ismerhetik meg a nemlátó emberek. Ilyen jellegű bemutatóelőadás már korábban is volt a múzeumban, amikor dr. Lovag Zsuzsa régész, muzeológus kezdeményezésére sors társaink tapogató kézzel megismerhették a korona alakját, formáját az eredeti koronáról készült másolat segítségével. A régebbi szép kezdeményezés 1982 őszén folytatódott. Nagy örömmel fogadtuk, hogy a múzeumban három előadást tartanak számunkra. Egy-egy látogatás alkalmával átlagban 30 vak és gyengénlátó személy ismerhette meg tapintás útján a múzeumban látható régészeti kiállítási anyag egy részét. Az előadásokat a Magyar Nemzeti Múzeumban, a régészeti kiállítás galériáján tartották, ahol egy asztalsornál foglaltunk helyet. Az előadók valamennyi látogatásunkon mindenké számára érthetően, közvetlen szavakkal idézték fel, azt a történelmi időszakot, azt a régészeti területet, amellyel az előadás foglalkozott. A nagyon értékes előadások után az egyes témákhoz kapcsolódó kiállítási tárgyakat kézzől kézreadtuk. Részletes kiegészítő magyarázat kísérté a körbe adott eszközöket, egykori használati tárgyakat. Az előadók szívesen válaszoltak kérdéseinkre.

Első látogatásunkon, október 16-án Kesik Gabriella múzeumpedagógus a régészetről tartott előadást. Beszélt a régészet jelentőségéről. Hangsúlyozta, hogy milyen fontos szerepe van a feltárt leleteknek az emberi kultúrák, a történelmi múlt megismerésében.

Elmondta, hogy a régész munkáját mennyiben segíti az antropológus, a zoológus, a geológus, a néprajzos és más tudós. Az előadó méltatta nagy régészeink, köztük Römer Flóris, Pulszky Ferenc és Móra Ferenc munkásságát. Majd sorra kézbe vehettük a körbe adott tárgyakat: cserépedényeket, kőbaltákat, bronzból készült eszközöket (kard, karperec, női csat), rézből való lándzsahegyet. Megismerhettük a régész munkaeszközait és láthattunk leletről készült feljegyzési kartont is.

Október 30-án dr. Vörös István archeo-zoológus tartott előadást az őskor emberének állattartásáról és vadászatáról. Az előadás főbb gondolatmenetéből a többi között a következőket tudtuk meg; A régészeti feltárások során nemcsak az emberek használati tárgyai, hanem emberi és állati csontmaradványok is nagy mennyiségben kerülnek elő. Az ásatások során előkerült csontmaradványokkal különböző specialisták foglalkoznak. Hazánkban a legkorábbi emberlelet Vértesszőlősön került elő. Az ottani előember „Samu” csaknem fél millió évvel ezelőtt élt. Az 1960-as években feltárt vértesszőlősi lelőhelyen nagy mennyiségben került elő égett állati csontmaradvány és hamu. Az ősi vadászó telepek barlangokban és

SZONDA KLÁRA:

Örömnep a családban

A szeretet a legnagyobb erő és a legnagyobb világhatalom! Ezt csak azok az emberek tudják igazán méltányolni, akiknek csak ritkán, vagy talán még sohasem volt részük ennek a felemelő, szép érzésnek áldásaiban.

Akik családban élhetnek, azok természetesnek veszik azt, hogy milyen megfizethetetlen érték veszi körül őket. A jót roppant könnyű megszokni, mégpedig annyira, hogy a természetesnek vett jónak hamar elszűrjük az értéke...

nyílt területen voltak. A feltárt vadász telepekről igen sok állatcsont került elő. Hiszen a feltételezések szerint az ősember nagy mennyiségű húst fogyasztott. Zoológiai szempontból érdekes, hogy a Kárpát-medencében a legelső háziállatok a kiskérődzők (juh, kecske) voltak, melyeknek csontmaradványai óriási mennyiségben kerültek elő leletként. Az ősember az állatokat eleinte főként húsáért tartotta, a tejet, a bőrt a gyapjút csak később használta fel. Kezdetben csak állattartás volt, később kialakult az állatok tenyésztése. Az ősember az állatok elejtésére nyilakat, nyílhegyeket, szigonyokat, dárdahégyeket készít. Ezek a vadászszerszámok eleinte kőből, fából, később fémből voltak. A húsokat a kezdeti időszakban szárítás, majd a tűz megismerése után főzés, sütés után fogyasztották. Előadás után különböző állatok (őstulok, szarvas, szarvasmarha, bölény, sertés, kutya stb.) csontmaradványait (lábszár, ujjperc, csigolya, koponya, fog stb.) ismerhettük meg tapintás útján, ezen a második alkalommal rendezett előadáson.

A harmadik látogatáson dr. Bónis Éva, római korról foglalkozó régész Pannónia múltjáról tartott előadást. A Dunántúlon a rómaiak előtt a fejlett kultúrával rendelkező kelták laktak. A római birodalom I. sz. az I. században hódította meg a Dunántúlt. A meghódított terület az V. századig volt római tartomány Pannónia néven. Pannónia jelentős szerepet töltött be a római birodalomban, fejlett ipari és kereskedelmi élet zajlott a tartományban. Jelentős, gazdag és fejlett közművekkel

rendelkező városok épültek, köztük is a legismertebb Aquincum, a mai Óbuda helyén. Építkezések alkalmával igen sok római kori tárgy került és kerül elő az ország dunántúli tájairól. A történelmi múltat felidéző szép előadás után nagyon jó állapotban előkerült, szépen megmunkált római kori eszközöket, tárgyakat vehettünk kézbe, köztük: vasból készült körzöt, patika- és konyhaméleget, gyűrűskulcsot kis ládikák zárásához, evőkanalat, kocsikat díszítő tárgyakat, lószerszámokat díszítő motívumokat, istenek és állatok szobrai. A felsorolt tárgyak főként bronzból készültek.

Megszemléltünk még néhány kerámia tárgyat: korsót, csészét, mécsést. Néhány üvegből készült edényt is láthattunk.

Nagyon örültünk, hogy részt vehettünk a múzeum számunkra rendezett előadásain. Ezeken a látogatásokon tapintás útján ismerhettük meg az ősi világ tárgyi emlékeit. Az előadók örömmel fogadták érdeklődésünket és szívesen válaszoltak kérdéseinkre. Szívvel- lélekkel igyekeztek megmutatni a magukkal hozott kiállítási tárgyakat. A múzeum valamennyi dolgozója nagy szeretettel foglalkozott velünk. Úgy éreztük, hogy szívesen látott vendégek voltunk e nagy múltú intézményben. Igéretet kaptunk, hogy a jövőben is rendeznek ilyen múzeumlátogatást részünkre. Köszönünket fejezzük ki ezúton a szervezőknek, előadóknak, a múzeum vezetőségének és dolgozóinak, hogy lehetővé tették számunkra ezt az értékes szép előadásorozatot.

Bezzeg meg tudják becsülni a szeretetet azok, akik intézetben élnek. Ha egyáltalán van, vagy lehet részük ilyesmiben.

Vágyik a szeretetre a gyermek, a felnőtt egyaránt. Az egészséges is, hát még az, akinek valami betegsége van. Nálunk, vakoknál meg valahogy még hatványozottabban érezhető ez a nagy-nagy szeretetvágy. Miért? Ennek magyarázatát keressék erre sokkal hivatottabb emberek.

A magam részéről csak a pusztán tényét óhajtom rögzíteni, és részletesebb vizsgálat tárgyává tenni, mert igazán érdemes.

Nos, tehát:

Azt, hogy az ország többi intézetében miként mennek ezek a dolgok, hogyan állnak az emberek hozzá a szeretetigényhez, azt persze nem tudom. Így természetesen csak a saját, szűkebb pátriám, a debreceni intézet lakóinak érzelmi igényeiről, közelebről: a mi szeretetigényünkről beszélhetek.

Biztos vagyok abban, hogy az embert különösen két tőle teljesen független (már úgy értem, a szubjektumától független) tényező is segíti: 1. A környezete. 2. A gondozói.

Mi itt, a debreceni Nagyerdőben olyan csodás környezetben élünk, hogy ennél szebbet kívánni sem lehet. Az erdő csicseregő madaraival, suttogó öreg fáival, aztán maga az intézet elegáns épülete, barátságos otthonos berendezésével, valóban megnyugtatólag hat az ittlakók idegeire. Ezért van aztán az, hogy itt oly kevés a nézeteltérés a sok lakó közt. Hangos szó, vita? Ah, azt itt csak legfeljebb hírből ismerik. Az emberek ebben a házban valóban megértéssel viseltetnek egymás bajai iránt. Az újonnan érkezetteknek segítenek a közösségbe való beilleszkedésbe, és itt ez a legfontosabb, mert aki intézetbe kerül, az eleinte olyan, mint egy súlyos sebesült: bárhol kap érintést, mindenütt fáj...

A beilleszkedésben és a lakók közti meleg, baráti kapcsolatok kialakulásában nagyon szép példával járnak elő az általunk nagyon megbecsült nővérek is. Annak ellenére, hogy az ő idejük kevés arra, hogy

BACSIK LÁSZLÓ:

Magnósoknak – magnóról

Legutóbb a magnetofon talán legfontosabb szerkezeti részéről, a szalagot mozgató, annak sebességét meghatározó motorról írtam. Ha eltekintünk az igényesebb kivitelű készülékektől, észrevehetjük, hogy a magnókban egy motor van. A pontos, egyenletes szalagsebesség megvalósításán kívül ez végzi a szalag felcsévéelését lejátszáskor, felvételnél és tekercseléskor is ez működik. A legutóbbi írás talán érzékeltette, hogy csak a szalagsebesség tartása, vagyis a főtengelycsonk megfelelő forgatása milyen igényes, kényes feladat.

Az egymotoros készülékekben a

lendkerék szerepe megnő. Kazettás készülékek kis motorjának a forgó része kis tömegű, kicsi a tehetetlensége. Ezt igazán fontos kiegészíteni a lendkerék tömegének tehetetlenségével, már csak a kazetta miatt is, amelyben meg-meg szorulhat egy pillanatra a szalag és az ilyenkor jelentkező rándulást a lendtömeg egy határig ki tudja egyenlíteni. Ezek jobbra kifeszültségű motorok, hiszen jó részük telepes működésű és sebességük a működtető feszültséggel állítható be. Itt sebességváltásra nincs szükség, a kazetták szalagsebessége 4,75 cm másodpercenként. Ez a lendkerék meghosszabbított

őket magukat mélyebben megismerjük, az egészségügyet roppant terhelő fluktuáció miatt, mégis a legteljesebb mértékben arra törekszenek, hogy az intézet új lakói beilleszkedjenek és hogy itt leélendő életük ne csupán elviselhető, de szép is legyen, ezért nagyon sokat tesznek.

Ebben, a nem mindig könnyű törekvésben maga az intézet vezetősége jár elől jó példával, mert azon igyekszik, hogy itt mindenki jól érezze magát.

Ennek a légkörnek hatására aztán rohamos gyorsasággal alakulnak ki szoros baráti kapcsolatok. Sőt, még az sem ritkaság, hogy az, aki odakinn a nagyvilágban keserű társtalanságban hányódott, itt szinte napok alatt rátalál szívének társára, aki a továbbiakban szerető segítője lesz az életben. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy ma már nyolc házaspárunk van és ezek közül hat itt találta meg a kinti életben hiába keresett párját.

Épp december 11-én voltunk tanúi egy ilyen boldogító révbeérésnek. Engedtessék meg, hogy erről kissé bővebben meséljek, mert voltaképpen ez az esemény ültetett a gép mellé, hogy megírjam, mint segítik itt a szeretetre vágyó embereket.

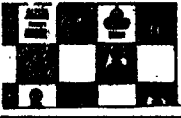
Évekkel ezelőtt a mentők hoztak be egy sorstársat olyan állapotban, hogy arról jobb nem beszélni... Ám,

hála a nagyon gondos ápolásnak, hamarosan lábra állt, úgyannyira, hogy ma már ő a ház legerősebb embere: játszi könnyedséggel viszi le-fel a lépcsőn a járnai nemtudókat. Jó közösségi ember lévén, ott van mindenütt, lát, hall, tud mindent, ami a házban történik. Kiváló tulajdonságai miatt rövidesen megszerezte a közszeretetet. Így aztán nagy örömmel figyelte mindenki azt a szép, gyöngéd kapcsolatot, mely közte és az egyik lelkiekben gazdag sorstársnő között kezdődött. Ezt a kapcsolatot pecsételte meg a december tizenegyedikén megtartott esküvő. A két révbeért ember boldogságát öröm volt látni. A kemény erős szívű vőlegény meghatottan hajtogatta: „Ezt a nagy boldogságot igazán a főnövé anyai, baráti gondoskodásának köszönhetjük. A drága, jó teremtés mindenben a legmesszebbmenőkig gondoskodott arról, hogy meglegyen mindenünk”. Úgy élünk itt, mint egy nagy család.

Valóban! Akit a főnövé egyszer a szeretetébe fogadott, annak az édesanyja mellett sem volt jobb dolga. (Ezt természetesen ki kell érdemelni.)

Ebben a cikkben nincs túlzás, mert itt csak egy cél van: „Mindent a lakók érdekében, a szeretet eszközeivel!” Kell ennél szebb szándék?

tengelyének, a főtengelycsonknak a kerületi sebessége. A motor feszültségét, tehát fordulatszámát beállító áramkör egyszerű, általában megbízható, itt gondot a motorok nem hosszú élettartamúra tervezett kivitele okoz. A hálózati üzemi és komolyabb kivitelű kazettás magnók motorja robosztusabb, tartósabb és hálózatról, váltakozó árammal működik. Komolyabb magnetofonokba általában különleges kivitelű hálózati motorok készülnek. Az általában elterjedtekekkel szemben ezeknél az állórész a tekercsekkel belül, középen helyezkedik el, ezekre harangként borul a forgórész. Így megnő a forgó tömeg tehetetlensége, amely a lendkerék hatását fokozza. A külső forgórész elhelyezésével árnyékolva csökkenti a tekercsek szórt, zavaró mágneses terét is, amely a fej közelsége miatt az erősítőbe juthat, bűgást, brummot okozva. Ez a motorfajta főleg az orsós készülékek jellemzője, akár egy, akár több motoros konstrukciójú. Az ilyen motorok fordulatszámát a hálózat frekvenciája és a szerkezeti kialakítás, a póluspárok száma határozza meg. Ez utóbbi a sebességváltáshoz is használható, a tekercskivezetések megfelelő átkapcsolásával kétszeres vagy félszeres fordulatszámot tudnak elérni. A szabványos sebességek így aránylanak egymáshoz. Ritka gond, de előfordult már, hogy amerikai, nem exportra gyártott magnót hozott valaki. Úgy gondolta, hogy itthon csináltat transzformátort, mert a készülék az ottani 127 voltos hálózathoz készült, csak arra nem gondolt, hogy az ottani 60 Hz-es frekvenciákkal szemben az európai 50 Hz. A magnó sebessége jóval kisebb lett és a motor erősen melegeedett. A hálózati táplálású, váltakozó áramú motorok fordulatszáma tehát adott, ez általában csökkentő áttétellel hajtja a lendkereket és ennek az így kialakuló fordulatszámához méretezik a főtengelycsonk átmérőjét, hogy annak kerületi sebessége egy szabványos szalagsebesség adjon. Sajnos, a hálózati frekvencia nem stabil és mint az előbb láttuk, nem is mindenütt egyforma. Az ebből adódó gondok megoldásáról írok legközelebb.

DÉNES JÓZSEF:

Beszámoló a turista szakosztály 1982. évi munkájáról

A Wesselényi Sportkör turista szakosztályának taglétszáma 1982-ben 81 fő volt, és összesen 33 túrát bonyolítottunk le. Túránk közt volt egy hatnapos, két háromnapos és két kétnapos. Programjainkon összesen 880 személy vett részt. Rendezvényeink közül feltétlenül kiemelendő a hatnapos erdélyi út, melyről a Vakok Világában már beszámoltunk. Az őrségi háromnapos utunkról, a Színész Múzeumban tett látogatásunkról és a Nemzeti Múzeum-i előadássorozatról is megjelent már ismertetés.

Beszámolómban a fent említett eseményekkel már nem foglalkozom, de nem foglalkozom azon helyszínek és objektumok bemutatásával sem, melyekről az elmúlt évek során jelent már meg részletes tájékoztató.

A háromnapos észak-dunántúli utunk első állomása Győr volt, ahol a székesegyházzal ismerkedtünk.

Ezt követően **Abdán álltunk meg.** Abda határában ölték meg a visszavonuló német fasiszták Radnóti Miklóst 1944 novemberében. A háború után közös sírban találták meg holttestét és ruhája zsebeiben pedig fogása idején írott verseinek kéziratát.

A közelmúlt e szomorú eseményeinek helyszíne után a távolabbi múlt emlékeit kerestük fel.

A Győr nemzetség a XIII. század elején a lébénymiklósi bencés kolostor mellé egy apátsági templomot építtetett, ez hazánk egyik legnagyobb, legértékesebb román kori temploma. Többszöri átalakítás után, a múlt század elején érte el végső formáját.

Ezután Fertőd következett, ahol az Esterházyak alkalmazásában éveket töltött a zseniális muzsikos, Josef Haydn. Másodízben jártunk itt, de a kastély mérete, mérhetetlen gazdagsága ismét lenyűgözött bennünket.

A hidegségi községi templom közelmúltban történt átalakítása során

igen értékes felfedezésre jutottak. Ezen a helyen eredetileg körtemplomot építettek fel, melynek apszisát a XII. században alakos festményekkel látták el. A XVII. század elején a körtemplom maradványainak felhasználásával barokk templomot építettek. A falfestmények — melyek hazánk legrégebb ilyen jellegű emlékei közé tartoznak — a vakolat gondos eltávolítása folytán most váltak láthatóvá.

A sopronhorpácsi Növénynevelő Állomás a répa nemesítés terén ért el szép sikereket. Az itteni román kori templom két oszloppáros kapuja a jákiéval rokon. A legutóbbi helyreállítás során számos más régi részletre is bukkantak.

Ezután a nyugati határrész három olyan városa következett, melyek történelmi múltjukkal, rendkívül értékes műemlékeikkel és környékük vonzereje folytán a hazai és külföldi turisták „zarándokhelyei”.

Sopronban rövid városnézést bonyolítottunk le. Innen Kőszegre mentünk.

Kőszeg 1982-ben ünnepelte 450. évfordulóját, annak a hősi küzdelemnek, melynek eredményeképpen a Jurisics Miklós vezette maroknyi várvédő sereg — a többszörös török túlerő ellenére — sikerrel védte meg a várat. Kőszegről a Szabóhegy tezején levő — az országhatáron található — Hétforráshoz mentünk fel. A hét forrás a hét vezér nevét viseli. Sorra kóstoltuk a források vizét és nagy derűtség közepette vártuk a mondóka szerinti hatásokat.

Szombathelyen a római emlékeket kerestük fel, majd a közeli Jákra mentünk. Az itteni bencés kolostort egy ják nemzetséghez tartozó ispán alapította, a templomot pedig a szerzetesek építették fel a XII. század első felében.

Ez a bazilika Árpád-kori művészetünk ma már Európa-szerte ismert alkotása. A templom külsején és a

három szentélyben — de különösen a kapuzat mentén — változatos, alakos és díszítő jellegű szobrok láthatók. Az észak-dunántúli út utolsó programja Pápa volt. Pápa a Bakony és a Kisalföld határán fekszik, műemlékekben igen gazdag. Az írások már 1381-ben városként emlegetik, ekkor a Garaiak birtoka volt. A Garaiak várkastélyt építettek Pápán, mely az 1500-as évekre a végvári rendszer egyik legfontosabb erődítményévé fejlődött. Pápa csak kétszer, rövid ideig volt török kézen. 1531-ben felépült a Református Kolégium, melyben később Petőfi és Jókai is tanult. Pápa legfontosabb műemlékei közül az Esterházy kastélyt és a kéttornyú templomot emelem ki.

Duna—tiszaközi útunk alkalmából négy olyan helységet kerestünk fel, melyekben Petőfi és szülei is laktak.

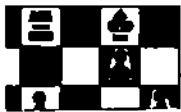
Ezek közül az első az Apajpuszta melletti Dömsöd volt. Dunavecsné írta a költő a „Kis lak áll a nagy Duna mentében” kezdetű közismert versét.

Szalkszentmártonban Petőfi apjának egykori mészáros- és korcsma-épületét eredeti formájában állították helyre. Kiskőrösön pedig voltunk abban a földszintes, nádfedéles parasztházban, melyben Petőfi született.

A kalocsai rövid városnézés után Közép-Európa egyik legszebb pincefalujában, Hajósan borkóstoló következett. Hajósról Kiskunhalasra utaztunk, ahol a Cspikeház méltán híres csipkéiben gyönyörködtünk. A halasi csipke több ízben, legutóbb a Brüsszeli Világkiállításon nyert első díjat. A közelmúltban Kiskunhalas határában kőolajra bukkantak.

Az év folyamán még egy egynapos autóbusz-kiránduláson vettünk részt, melynek útvonala Martonvásár—Pákoz—Székesfehérvár és Gorzium volt.

A martonvásári Mezőgazdasági Kutató Intézet elsősorban a hibrid kukorica és a búzaneveléséről ismert. Beethoven 1800 és 1806 között több ízben volt a Martonvásáron élő Brunsvik család vendége. Az otta-

ni múzeumban őrzik azt a zongorát, melyen utoljára Beethoven játszott. A martonvásári 40 hektáros gyönyörű park tavának szigetén minden évben megrendezik a Beethoven emlék-hangversenyt.

1828-ban Brunsvik Teréz megalapítja Magyarország első óvodáját. A pákozdi emlékművet az 1848. szeptember 29-i Jellasichek elleni döntő fontosságú győzelem emlékére állították.

Gorziium Székesfehérvár közelében, a Tác melletti főveny után található. Ezt a második és negyedik század közt létezett római települést 1958-ban kezdték feltárni. Az egykori Gorziium kb. 2 négyzetkilométeren feküdt, s lakóinak száma hat és nyolcezer között volt. Ezt az egykori települést az ásátások vezetője mutatta be. A színvonalas előadások során fény derült az ásátások izgalmas voltára, de buktatóira is. Több utcarészletet és épületmaradványt tártak már fel. A fontosabb, feltárt leletek a szabadtéri múzeumban láthatók. Vezetőnk a folyamatban levő ásátásokat is megmutatta és a jövő terveiről is beszélt. A légi felvételek szerint ezen a helyen még kb. 250 fel nem tárt épületcsoport van a föld alatt.

Budapesti programjaink közül csak néhányat említek. A Szent István Bazilika Budapest legszebb egyházi épülete. 1851- és 1905 között Hild József és Ybl Miklós irányításával épült. A templom díszítésén a múlt század második felének és a századfordulónak szinte minden jelentős művésze dolgozott. Szébbnél szebb alkotásaik nagy számban láthatók a templom külső és belső részein. Ebben a Bazilikában őrzik Szent István bebalzsamozott jobb kezét. A Kerepesi Temetőt 1849. óta használják. 1956. óta politikai és központi temető. 1958-ban létesítették a Munkásmozgalmi Panteont. A múlt század két nagy politikusának emlékét a Kossuth- és a Deák Mauzóleum őrzi. A 140 holdnyi területen található síremlékeken az irodalom, a művészet és a közélet sok elhunyt nagyjának nevét olvastuk.

Az új Sportcsarnokban közvetlenül az épület átadása előtt jártunk. A Néprajzi Múzeumban a természeti népek egzotikus, színes életével ismerkedtünk meg. A Deák téri Evangélikus Múzeumban rendkívül értékes előadásban volt részünk. Kossuth, Deák, Petőfi, Tessedik is evangélikus volt.

Gyalogtúráink elsősorban a Pilis és a Budai hegységben zajlottak.

A szakosztály elsődleges feladata az ismeretszerzés, hazánk értékel-

nek, szépségeinek megismerése és a természetjárás, mely az egészséges életmód egyik elengedhetetlen feltétele.

Mint az a beszámolóból kitűnik, ezeknek a célkitűzéseknek eleget tettünk.

Az 1983-as év tervei közül néhány: Eger; Aggtelek; Krasznahorka; Tihany; Badacsony; Nagyvácszony; Kecskemét; Bugac; Visegrád; Döms.

Hirt Ignác

Úttörő élet

A szemészeti hónap eseményei Debrecenben

Tíz évvel ezelőtt nyitotta meg kapuit a Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthona Debrecenben.

Ez alkalomból — a Hajdú-Bihari Szemészeti Hónap keretében — november 6-án, 11-én és 12-én szakmai tanácskozást szervezett az iskola. (Évtizedes fennállása óta immár hatodízben). Ez alkalommal 23 előadás és sok hozzászólás hangzott el. Az előadások megjelentetését — továbbképzési anyagként — tervezik a rendezők.

A rangos eseményre határainkon túlról is érkeztek vendégek: Romániából, a Temesvári Gyengénlátók Intézetéből, valamint Lengyelországból.

Budapesti, pécsi, debreceni gyermekgyógyászok, szemész szakorvosok tanácskoztak a látássérültek felkutatásának minél korábbi lehetőségéről, a korai szűrés és gondozás fontosságáról, a prevenció szükségességéről.

Gyermek- és ifjúságvédelmi, pályaválasztási szakemberek a szakmaválasztási lehetőség szélesítését sürgették. Véleményt cseréltek a látássérült fiatalok társadalmi beilleszkedésének gondjairól, eredményeiről, s megfogalmazták a továbblépés mikéntjét.

Gyógypedagógusok, pedagógusok szóltak az új tanügyi dokumentumok alkotó alkalmazásáról; az alkalmazott módszerek eredményességéről.

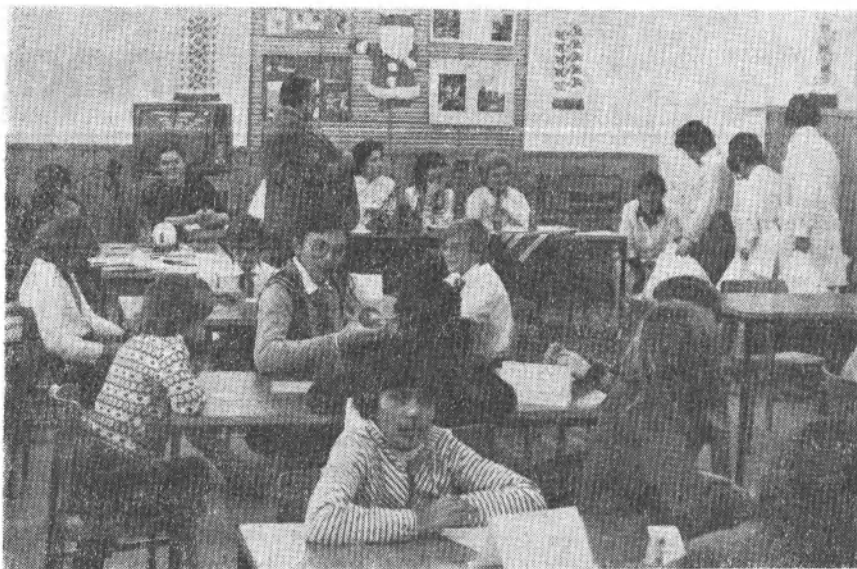
géről, a szabadidő eltöltésének kultúrált, személyiségfejlesztő lehetőségeiről.

A rendezvénysorozat külön érdekessége volt a korábbi növendékek találkozója egykori nevelőkkel s a jelenlegi 7—8. osztályos tanulókkal. Ilyen jellegű tanár—diák eszmecsere első ízben került sor az intézményben.

A kerekasztal-beszélgetés kapcsán az egykori tanítványok beszámoltak életük alakulásáról, a középfokú iskolában elfoglalt helyükről, a termelőmunkába való beilleszkedés lehetőségeiről. Felidéztek az intézetben eltöltött éveket, egybevetették az akkori diákszemléletet felnőtt szemléletükkel.

Véleményt nyilvánítottak arról a munkáról, amellyel az intézet az életre és a pályára készíti fel a növendékeket. Az így szerzett tapasztalatok, vélemények összegzése a jövőben az oktató-nevelő munka korszerűsítését, a szabadidő tartalmasabb hasznosítását segítheti elő.

A szemészeti hónap keretében ifjúsági vetélkedőt tartottunk. Meghívásos alapon 7 iskola (Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthona Budapest, monostorpályi Általános Iskola, hajdúsámsoni Általános Iskola, komádi Nevelőotthon téglási Nevelőotthon, berettyóújfalusi Gyermekváros és Debrecen) 4—4 fős csapa

mértéke össze tudását a december 14-én megrendezett szemészeti vetélkedő döntőjén. A versenyt dr. Szabó Zsuzsa főorvos (Megyei Egészségnevelési Központ, Debrecen) nyitotta meg.

A versenyzők a dr. Papp Zoltán adjunktus (Bartók Béla úti kórház) elnökletével működő zsűri előtt adtak számot felkészültségükről. Egyéni és csoportos írásbeli feladatok, gyakorlati tudnivalók és villámkérdések megválaszolása döntötte el a helyezési sorrendet. A tematika komoly felkészülést igényelt minden

diáktól, hiszen a tantervi anyagon túl a javasolt irodalom segítségével ismerkedtek meg a szem szerkezeti felépítésével, működésével, a látás elméleti és gyakorlati kérdéseivel; a leggyakoribb szembetegségekkel, illetve azok megelőzésének módjaival.

Valamennyi résztvevő értékes jutalomban részesült, de ennél fontosabb az az ismeretanyag, melyet a felkészülés különböző fázisaiban a résztvevő iskolák felső tagozatos tanulói sajátítottak el.

*Éderné Ivén Márta
tanár*

Önmagunkról...

A Vakok Ált. Iskolájának 8. osztályos tanulói a pályaválasztás, az ált. iskolai tanulmányok befejezése előtt állnak. Egyre gyakrabban beszélgetünk az előttük álló feladatokról, a várható, álmokat keltő jövőről is. Ilyen körülmények között született az az írás is, melyet Gyüre Jolán 8. osztályos tanuló készített. A fogalmazás címe: Önmagunkról.

Sokan azt hiszik, hogy a vaktság ténye valami szörnyű dolog. A látók abból indulnak ki, hogy becsukják a szemüket és semmit nem tudnak, nem éreznek, képtelenek mozogni is. Nehéz elhiteni, hogy ez másképpen van.

Ez a gondolat azután a beszélgetés után jutott az eszembe, amit átéltem az autóbuszon:

Egyik nap jókedvűen, vidáman beszélgettem barátaimmal. Egy idősen néni sajnálkozó hangon kezdte:

— Szegény kislány! Milyen kár érte!

Már ekkor egy kicsit elkedvetlenedtem, de úgy tettem, mintha nem hallottam volna.

A néni a mellette állónak tovább folytatta:

— Szegény, se írni, se olvasni nem tud. Milyen szörnyű lehet!

Már nem bírtam tovább és elmeséltem, hogy mi is írunk, olvasunk. Azt is elmeséltem, hogy az iskolában főzni tanulunk és tornázni is tornázunk.

Éreztem, hogy sokan ránk figyelnek. A néni hangja is megváltozott. A sajnálkozás után az érdeklődés hangján szólalt meg: Milyen szerencse, hogy találkoztunk. Még erről sohasem hallottam.

A beszélgetés után én is megnyugodtam és kicsit örültem, hogy van mivel büszkélkednem.

Azután gondolkodtam azon, milyen fontos, hogy mi magunkról so-

hase beszéljünk sajnálkozó, sajnálatot keltő hangon. Legnagyobb boldogság az lenne, ha egyik sorstársamat se érné ilyen vagy ehhez hasonló bántó, a tájékozatlanságból eredő sajnálkozás.

Hiszem, hogy ha mi valamennyien úgy élünk, hogy bebizonyítjuk: mi is teljes életet élünk, csak másképpen oldjuk meg a feladatokat — sok-sok látó barátunk, sorsunkat ismerő lesz.

Szeretném, ha önmagunkról beszélhetnénk, hogy megismerjenek. A megismerés után szeretnének miniket. A legnagyobb vágyam az, hogy ne kelljen úgy beszélni „minket” vagy „bennünket” — hiszen mi sem vagyunk mások. Ne legyünk mások, csak olyan emberek, kik a boldogulást, a boldogságot keresik!

Nemsokára elindulunk és önmagunknak is bizonyítanunk kell önmagunkról.

Ismeretes, hogy az elektronika — pontosabban az elektronikai segédeszközök — mind hathatósabban könnyítik meg a hátrányos helyzetű emberek életét.

Angliában a hallássérültek számára a közeljövőben 75 000 Fontot költenek olyan berendezés kifejlesztésére, melynek segítségével használni tudják a telefont. A szigetországban kb 200 000 olyan ember van, aki nem hallja a telefont, és további 50 000 olyan, akinek súlyos beszédhibája van.

Egy teljesen új berendezés — szakértők szerint a legfejlettebb a világon — ezeken az embereken fog segíteni. A készüléket tréfásan írógépelő telefontak nevezteék el. Ez az ún. adatvégállomás más telex gépekhez vagy a nyilvános televízió-újsághoz teremt összeköttetést. Ezt a szolgálatot ugyanis telefonhívással lehet megjeleníteni a képernyőn és sokféle információt szolgáltat. Amikor a hallássérült valakit fel akar hívni, légpeli üzenetét a be-

rendezésen, az üzenet azután megjelenik a hívott személy televíziós ernyőjén. Fordítva pedig, a hallássérült tv képernyőjéről olvashatja le a kapott üzenetet. A berendezés egyéb hasznos tulajdonsága, hogy kódolt üzenet formájában — gombnyomásra — a mentők vagy a tűzoltók is értesíthetők. A készülékhez Braille-adapter is csatlakoztatható, így például a vakok és a siketnémák is telefonálhatnak egymásnak.

*

1982 — egyebek között — az információs technológia éve is volt. Számos kutatóintézet arra összpontosította figyelmét, milyen módon érinti az embert az új technológia, és különösen arra, hogy a látássérült ember miképpen tudná alkalmazni például az elektronikus irodaberendezéseket, és milyen módosítások szükségesek munkájuk megkönnyítéséhez. Óriási összegeket fordítottak hordozható olvasó-segédeszközökre a gyengénlátók számára. Egy új berendezés (nem tévesztendő össze az optaconnal) egy kézben tartható kamerából áll, amely a lap fölé tartva a képernyőn élénk vörös, nagybetűs képet jelenít meg. Ezzel a módszerrel nemcsak a nyomtatást vagy a gépírást, hanem a legkülönbözőbb képeket és ábrákat is megjeleníthetik a tanulni, művelődni vágyók.

*

Egy nyugatnémet cég a vakok számára olyan hőmérőt fejlesztett ki, amely a mérés helyére téve és a megfelelő várakozási idő után — egy nyomógomb megnyomását követően — szintetikus hangon tized-Celsius-foknyi pontossággal közli a mért hőfokértéket. A készülék telepről működik, 0 és 60 Celsius-fok közötti tartományban, s egyaránt alkalmas rá, hogy vele a lázat, a szobahőmérsékletet vagy például a fürdővíz hőfokát mérjék. Ha a 4.5 voltos telep kimerülöben van, a készülék a „hiba” szót mondja ki. Ugyanezzel a szóval jelzi azt is, ha a mérni kívánt hőmérséklet a méréshatáron kívül van.

(*Biomedizinische Technik*)

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Dr. Jáksó László:</i>	TANÁCSKOZÁS	1
<i>Szemerédi István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	2
	KITÜNTETÉS	2
<i>Csik Jajos:</i>	HÍREK SOMOGY MEGYÉBŐL	2
<i>Göböllyös István:</i>	HEVES MEGYEI HÍREK	3
	KARÁCSONYI ÜNNEPSÉGEN MAKÓN	3
<i>Dr. Jáksó László:</i>	EGY CIKKSOROZAT ELÉ	3
<i>Dr. Csocsán Lászlóné:</i>	BESZÁMOLÓ EGY SEGÉDESZKÖZ-BEMUTATÓRÓL	4
<i>Bartha Zsuzsanna:</i>	NEM ELÉG A JÓRA VÁRNI...	5
<i>Dr. Kovács Miklós:</i>	TÁJÉKOZTATÓ AZ 1982. AUGUSZTUS 1-TŐL JÁRÓ NYUGDÍJ-KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL	6
<i>Kiss János:</i>	A TÁPLÁLKOZÁS (I. RÉSZ)	7
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	HOGYAN FEJLESSZÜK SAJÁT MOZGÁSKÉSZSÉGÜNKET	8
<i>Váradi Péterné:</i>	EGY-KÉT ÖTLET	8
<i>Hubay Bertalan:</i>	A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HÍRADÓJA	9
<i>Juhász Imre:</i>	ÓDA AZ EMBERRŐL	10
<i>Orliczki János:</i>	SZÁSKA	10
<i>Kiss Mihály:</i>	AZ 1982. ÉVI IRODALMI PÁLYÁZAT ÉRTÉKELÉSE	13
<i>Lak István:</i>	RENDAHAGYÓ MŰZEUMLÁTOGATÁS	14
<i>Szonda Klára:</i>	ÖRÖMÜNNEP A CSALÁDBAN	15
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK MAGNÓRÓL	16
<i>Hirt Ignác:</i>	BESZÁMOLÓ A TURISTA SZAKOSZTÁLY 1982. ÉVI MUNKÁJÁRÓL	17
<i>Éderné Iván Mária:</i>	A SZEMÉSZETI HÓNAP ESEMÉNYEI DEBRECENBEN	18
<i>Gyüre Jolán:</i>	ÖNMAGUNKRÓL INNEN — ONNAN	19
		20

